القرآن الكريم

بامحاوره ترجمو

حضرت مولانا تاج محمود امروٽي رحمه الله

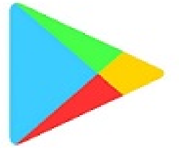
لفظي ترجمو

حضرت مولانا عبدالكريم قريشي رحمه الله

ٻير شريف

Maktaba Tul Ishaat

تمام فنون کے کتب ہمارے ویب سائٹ اور پلے سٹور سے فری ڈاون لوڈ کریں۔ ہم روزانہ کی بنیاد پر اس میں مزید نئے کتب شامل کر رہے ہیں نئے شامل شدہ کتب لیے روزانہ ہمارے پلے سٹور اور ویب سائٹ کو باقاعدگی سے چیک کیا کریں۔

اپنی کتاب کو ہمارے ویب سائٹ پر شائع کرنے کے لیے رابطہ کریں

تفاسیر	خطبات	منطق
احادیث	سیرت	معانی
فقہ	تاریخ	تصوف
سوانح حیات	صرف	تقابل ادیان
درس نظامی	نحو	تجوید
لغت	فلسفہ	نعت
فتاوی	حکمت	تراجم
اصلاحی	بلاغت	تبلیغ و دعوت
آڈیو دروس	مناظرے	تمام فنون

maktaba.tul.ishaatofficial@gmail.com

سُوْرَةُ بَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ مَکِّیَّةٌ — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ — اٰیَاتُهَا ۱۱۱ رُکُوْعَاتُهَا ۱۲

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

سُبْحٰنَ الَّذِیْٓ اَسْرٰی بِعَبْدِهٖ لَیْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

پاڪ آهي اها ذات جنهن سير ڪرايو پنهنجي ٻانهي کي رات جو بيت الله کان

اهو (الله) پاڪ آهي جنهن پنهنجي ٻانهي (محمد ﷺ) کي هڪڙي رات (جي اندر) تعظيم واريءَ مسجد (حرام) مان.

اِلَی الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِیْ بٰرَکْنَا حَوْلَهٗ لِنُرِیَهٗ مِنْ اٰیٰتِنَا ؕ اِنَّهٗ

بيت المقدس تائين اهو جو برڪت رکي سون ان جي چوڌاري جيئن ڏيکاريون کيس پنهنجون نشانيون. بيشڪ

انهيءَ مسجد اقصيٰ تائين، جنهن جي چوڌاري برڪت رکي سون، هن لاءِ سير ڪرايو ته کيس پنهنجيون نشانيون ڏيکاريون.

هُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ ① وَ اٰتَیْنَا مُوْسَی الْکِتٰبَ وَ جَعَلْنٰهُ هُدًی

اهوئي ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي. ۽ ڏنوسون موسيٰ کي ڪتاب ۽ ڪيوسون انکي هادي

بيشڪ اهوئي ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي. ۽ موسيٰ کي ڪتاب (توريت) ڏنوسون ۽ ان کي بني اسرائيلن لاءِ هدايت ڪرڻ وارو ڪيوسون

لِّبَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ اَلَّا تَتَّخِذُوْا مِنْ دُوْنِیْ وَکِیْلًا ؕ ② ذُرِّیَّةَ مَنْ

بني اسرائيل لاءِ ته نه وٺو مون کان سواءِ ڪوئي ڪارساز. اي اولاد انهن جي جنکي

(۽ چيوسون) ته مون (الله) کان سواءِ (ٻيو) ڪو پرچهلو نه وٺو. اي (اُن قوم جو) اولاد! جن کي

حَمَلْنَا مَعَ نُوْحٍ ؕ اِنَّهٗ کَانَ عَبْدًا شَکُوْرًا ③ وَ قَضَیْنَآ اِلٰی بَنِیْٓ

کنيون سون نوح سان گڏ، بيشڪ اهو هئو ٻانهو شڪرگذار. ۽ فيصلو ٻڌايوسون بني

نوح سان گڏ (ٻيڙيءَ ۾) چاڙهيوسون. بيشڪ اهو شاڪر ٻانهو هو. ۽ بني اسرائيلن ڏانهن (سندن) ڪتاب ۾

اِسْرَآءِیْلَ فِی الْکِتٰبِ لَتُفْسِدُنَّ فِی الْاَرْضِ مَرَّتَیْنِ وَ لَتَعْلُنَّ

اسرائيل کي ڪتاب ۾ ته ضرور توهان وڳوڙ وجهندؤ ملڪ ۾ ٻه ڀيرا ۽ ضرور توهان ڪندؤ

(هي حڪم) موڪليوسون ته اوهين ملڪ ۾ ٻه ڀيرا ضرور فساد ڪندؤ ۽ اوهين ضرور وڏي سرڪشي ڪندؤ.

عُلُوًّا کَبِیْرًا ④ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ اُوْلٰىهُمَا بَعَثْنَا عَلَیْکُمْ عِبَادًا لَّنَآ

سرڪشي وڏي. پوءِ جڏهن ايندو موقعو پهريون ته اٿاريندا سون توهان تي ٻانها پنهنجا

پوءِ جڏهن ٻنهي مان پهرين انجام (فساد جي) ايندو (تڏهن) اوهان تي پنهنجا ڏاڍا سورهيه

اُولِیْ بَاْسٍ شَدِیْدٍ فَجَاسُوْا خِلٰلَ الدِّیَارِ ؕ وَ کَانَ وَعْدًا مَّفْعُوْلًا ⑤

سخت لڙائي وارا پوءِ ڪاهي پوندا شهرن ۾ ۽ اهو وعدو پورو ٿيڻو آهي.

ٻانها ڪڙا ڪنداسون جي شهرن جي وچ ۾ ڪاهي پوندا. ۽ اهو انجام (پورو) ٿيڻو آهي.

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَاَمْدَدْنٰكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّبَنِيْنَ وَ
پوءِ ورايوسون توهان جو وارو انهن تي ۽ مدد ڏني سون توهان کي مالن سان ۽ پٽن سان ۽
وري اوهان کي هڪ ڀيرو مٿن غلبو ڏينداسون ۽ مال ۽ اولاد سان اوهان کي (لڳولڳ) وڌائينداسون ۽

جَعَلْنٰكُمْ اَكْثَرَ نَفِيْرًا ﴿٦﴾ اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ قف
ڪيوسون توهان جو وڌو لشڪر. جيڪڏهن چڱائي ڪندؤ تہ چڱائي ڪندؤ پاڻ سان،
اوهان جي لشڪر کي وڌائينداسون. جيڪڏهن اوهين چڱائي ڪندو تہ (اها) پاڻ لاءِ چڱائي ڪندو

وَاِنْ اَسَاْتُمْ فَلَهَا ط فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ لِيَسُوْٓءٗا وُجُوْهَكُمْ
۽ جيڪڏهن بڇڙائي ڪندؤ تہ پنهنجي لاءِ، پوءِ جڏهن ايندو موقعو ٻيو (تہ آڻينداسون ٻيا) جيئن بڇڙو ڪن توهان جي منهن کي
۽ جيڪڏهن اوهين بڇڙائي ڪندو تہ پاڻ لاءِ، پوءِ جڏهن ٻيو انجام (فساد جو) پهچندو تہ ٻيا، اوهان جا منهن اُرها ڪندا

وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوْهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّلِيُتَبِّرُوْا مَا عَلَوْا
۽ گهڙن مسجد ۾ جيئن گهڙيا هئا ان ۾ پهرئين ڀيري ۽ ويران ڪن ان کي جنهن تي وس هلين
۽ اهڙيءَ طرح مسجد ۾ گهڙندا جهڙيءَ طرح ان ۾ پهريون ڀيرو گهڙيا هئا ۽ جنهن تي غالب ٿيندا تنهن کي چڱيءَ طرح اُجاڙيندا.

تَتْبِيْرًا ﴿٧﴾ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يَّرْحَمَكُمْ ج وَاِنْ عُدْتُّمْ عُدْنَا م وَجَعَلْنَا وقف لازم
ويران پوري طرح اميد تہ رب توهان جو رحم ڪندو توهان تي، ۽ جيڪڏهن ڦرندؤ تہ اسان بہ ڦرنداسون ۽ ڪيو اٿئون
(چيو ويو تہ) اوهان جو پالڻهار ويجهو ٿي اوهان تي ٻاجهہ ڪندو ۽ جيڪڏهن اوهين (ٽيون ڀيرو) ڦرندو تہ اسين بہ (سزا ڏيڻ

جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ حَصِيْرًا ﴿٨﴾ اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِيْ لِلَّتِيْ
جهنم ڪافرن لاءِ بندي خانو. بيشڪ هيءُ قرآن ڏيکاري ٿو اها راهہ
ڏانهن) ڦرنداسون. ۽ ڪافرن لاءِ دوزخ کي قيد خانو مقرر ڪيوسون. هيءُ قرآن اُنهيءَ (واٽ) ڏانهن رستو ڏيکاريندو آهي،

هِيَ اَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ
جيڪا سڌي آهي ۽ خوشخبري ڏئي ٿو ايمان وارن کي جيڪي ڪن ٿا چڱا ڪم تہ
جيڪا ڏاڍي سڌي آهي ۽ انهن مؤمنن کي خوشخبري ڏيندو آهي جيڪي چڱا ڪم ڪندا آهن تہ

لَهُمْ اَجْرًا كَبِيْرًا ﴿٩﴾ لا وَّاَنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ اَعْتَدْنَا
انهن لاءِ آهي ثواب وڏو ۽ يقينن جيڪي نہ ٿا مڃين آخرت کي تيار ڪيوسون
انهن لاءِ بلڪل وڏو اجر آهي، ۽ جيڪي آخرت کي نہ مڃيندا آهن تن لاءِ بلڪل ڏکوئيندڙ

لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٠﴾ ع وَيَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالْخَيْرِ ط ع ١
انهن لاءِ عذاب دردناڪ ۽ گهري ٿو انسان برائي کي جيئن دعا گهرندو آهي ڀلائي لاءِ،
عذاب تيار ڪيو اٿئون. ۽ انسان برائيءَ کي (اهڙو) گهرندو آهي جهڙو ڀلائيءَ کي سندس گهرڻ هوندو آهي،

وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا ⑪ وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ
۽ آهي انسان تکڙو. ۽ ڪيوسون رات ۽ ڏينهن کي ٻه نشانيون
۽ انسان اُبهرو (جلد باز) آهي. ۽ رات ۽ ڏينهن کي ٻه نشانيون ڪيوسون، پوءِ رات جي

فَمَحَوْنَآ اٰيَةَ الَّيْلِ وَجَعَلْنَآ اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوْا فَضْلًا
پوءِ ميساري سون نشاني رات واري ۽ ڪئي سون نشاني ڏينهن واري ڏيکاريندڙ جيئن طلب ڪريو فضل
نشاني کي ميٽايوسون ۽ ڏينهن جي نشاني کي هن لاءِ روشن ڪيوسون ته پنهنجي پالڻهار جو فضل ڳوليو

مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ ؕ وَكُلَّ شَيْءٍ
پنهنجي رب جو ۽ جيئن ڄاڻو انداز ورهين جو ۽ ليکو ڪرڻ، ۽ هر شيءِ
۽ (پڻ هن لاءِ) ته اوهين سالن جو ڳاڻاٽو ۽ حساب ڄاڻو. ۽ هر هڪ شيءِ جو

فَصَّلْنٰهُ تَفْصِيْلًا ⑫ وَكُلَّ اِنْسَانٍ اَلْزَمْنٰهُ طٰٓئِرَهٗ فِيْ عُنُقِهٖ ؕ
بيان ڪئي سون کولي. ۽ هر انسان کي چنبڙائي سون سندس بدقسمتي ان جي ڪنڌ ۾،
تفصيلي بيان ڪيوسون. ۽ هر ماڻهو جي ڳچيءَ ۾ سندس عمل نامو ٻڌوسون، ۽ قيامت جي

وَنُخْرِجُ لَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كِتٰبًا يَّلْقٰىهُ مَنْشُوْرًا ⑬ اِقْرَاْ كِتٰبَكَ ؕ
۽ ظاهر ڪنداسون ان لاءِ قيامت ڏينهن ڪتاب ڏسندو انهيءَ کي کليل. پڙهه پنهنجو ڪتاب،
ڏينهن هڪ ڪتاب اِنهيءَ لاءِ ڪڍنداسون جو ان کي کليل ملندو. (چيو ويندس ته) پنهنجو ڪتاب پڙهه!

كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيْبًا ⑭ؕ مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا
ڪافي آهي تنهنجو نفس اڄ توکان حساب وٺندڙ. جيڪو هدايت وٺندو سو
اڄ تنهنجو نفس ئي توتي حساب وٺندڙ ڪافي آهي. جيڪو هدايت وارو ٿيو اهو رڳو

يَهْتَدِيْ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ؕ وَلَا تَزِرُ
هدايت وٺندو پنهنجي لاءِ، ۽ جيڪو گمراهه ٿيو اهو گمراهه ٿيو پاڻ تي، نه کڻندو ڪوئي
پاڻ لاءِ ئي هدايت وارو ٿيو ۽ جيڪو ڀُلو (گمراهه ٿيو) سو رڳو پاڻ لاءِ ڀُلندو. ۽ ڪو بار کڻندڙ ٻئي ڪنهن

وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ؕ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا ⑮
بار کڻندڙ بار ٻئي جو، ۽ نه آهيون اسين عذاب ڪندڙ جيستائين موڪليون ڪنهن رسول کي.
جو بار نه کڻندو. ۽ اسين ايستائين عذاب ڪندڙ نه آهيون جيستائين ڪنهن پيغمبر کي (نه) موڪليون.

وَاِذَآ اَرَدْنَآ اَنْ نُّهْلِكَ قَرْيَةً اَمَرْنَا مُتْرَفِيْهَا فَفَسَقُوْا فِيْهَا
۽ جڏهن گهرندا آهيون تباهه ڪرڻ ڪنهن ڳوٺ کي ته حڪم ڪندا آهيون اتان جي سرمائيدارن کي پوءِ اهي بي فرماني ڪندا آهن ان ۾
۽ جڏهن اسين ڪنهن ڳوٺ کي ناس ڪرڻ گهرندا آهيون (تڏهن) اُنهن مان آسودن کي حڪم ڪندا آهيون پوءِ منجهس

فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنٰهَا تَدْمِيْرًا ﴿١٦﴾ وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنَ

پوءِ ثابت ٿيندي انهيءَ تي سزا پوءِ ڪندا آهيون انکي بلڪل ويران. ۽ ڪيتريون ئي هلاڪ ڪيون سون

نافرماني ڪندا آهن تنهن ڪري مٿس عذاب لازم ٿيندو آهي، پوءِ چڱيءَ طرح ان جي پاڙ پٽيندا آهيون. ۽ ڪيترائي

الْقُرُوْنِ مِنْۢ بَعْدِ نُوْحٍ ۭ وَكَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوْبِ عِبَادِهٖ خَبِيْرًاۢ

قومون نوح کان پوءِ، ۽ ڪافي آهي تنهنجو رب پنهنجي ٻانهن جي گناهن جي خبر رکندڙ

جهانن مان نوح کان پوءِ ناس ڪياسون، ۽ تنهنجو پالڻهار پنهنجن ٻانهن جي گناهن جي خبر رکندڙ ڏسندڙ ڪافي آهي.

بَصِيْرًا ﴿١٧﴾ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهٗ فِيْهَا مَا نَشَآءُ

ڏسندڙ. جيڪو ارادو ڪري ٿو هن دنيا جو جلد ڏيون ٿا ان کي ان ۾ جيڪي گهرون

جيڪو دنيا (جي آسودگي) گهرندو آهي تنهن کي منجهس جيڪي گهرندا آهيون سو جلد ڏيندا آهيون، جنهن لاءِ

لِمَنْ نُّرِيْدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهٗ جَهَنَّمَ ۚ يَصْلٰىهَا مَذْمُوْمًا

جنهن لاءِ گهرون پوءِ ڪريون ٿا انهيءَ لاءِ دوزخ، پوندو ان ۾ خوار ٿي

گهرندا آهيون (تنهن کي ڏيندا آهيون) وري ان لاءِ دوزخ مقرر ڪيوسون، جنهن ۾ (هو) خوار (۽) ٽڙيل ٿي گهڙندو.

مَّدْحُوْرًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ اَرَادَ الْاٰخِرَةَ وَسَعٰى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ

ٽڙيل ٿي. ۽ جيڪو چاهي ٿو آخرت ۽ ڪري ٿو انهيءَ لاءِ ڪوشش ۽ اهو

۽ جنهن آخرت گهري ۽ ان لاءِ چڱي ڪوشش ڪئي ۽ اهو مؤمن (بہ) هجي سي آهي آهن

مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَّشْكُوْرًا ﴿١٩﴾ كُلًّا نُّمِدُّ هٰٓؤُلَآءِ

ايمان وارو آهي تہ انهن جي آهي ڪوشش قبول ڪيل. هر ڪنهن کي مدد ڏيون ٿا هنن کي

جن جي ڪوشش قبول ٿيل آهي. هن ٽوليءَ جي ۽ هُن ٽوليءَ جي هرهڪ کي تنهنجي

وَهٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ۭ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُوْرًا ﴿٢٠﴾

۽ هُنن کي تنهنجي رب جي بخشيش مان، ۽ ناهي بخشيش تنهنجي رب جي بند ٿيل.

پالڻهار جي بخشش مان لڳولڳ ڏيون ٿا، ۽ تنهنجي رب جي ذات کا، روڪيل نہ آهي.

اُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ۭ وَلَلْاٰخِرَةُ اَكْبَرُ

ڏس تہ ڪيئن وڌايوسون هڪڙن کي ڪن ٻين تي، ۽ آخرت وڏي آهي

ڏس تہ انهن مان هڪڙن کي ٻين کان (دنيا منجهہ رزق ۽ مرتبي ۾) ڪهڙي طرح ڀلو ڪيو اٿئون ۽ آخرت تہ

دَرَجٰتٍ وَّاَكْبَرُ تَفْضِيْلًا ﴿٢١﴾ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰـهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ

درجن ۾ ۽ وڏي آهي فضيلت ۾. نہ بڻاءِ الله سان گڏ ٻيو خدا پوءِ ويهي رهندين

درجن جي ڪري بلڪل وڏي ۽ مان ڏيڻ ڪري بلڪل وڏيڪ آهي. (اي انسان تون) الله سان ٻيو ڪو معبود مقرر نہ

مَذۡمُوۡمًا مَّخۡذُوۡلًا ﴿٢٢﴾ ع وَقَضٰی رَبُّكَ اَلَّا تَعۡبُدُوۡۤا اِلَّاۤ اِيَّاهُ وَ ع ٢

خوار ٿي بي وس ٿي. ۽ فيصلو ڪيو تنهنجي رب ته نه عبادت ڪريو مگر انهيءَ جي ۽

ڪر نه ته پشيمان (۽) خوار ٿي ويندين. ۽ تنهنجي پالڻھار حڪم ڪيو آهي ته انڪان سواءِ ٻئي ڪنهن جي عبادت نه

بِالۡوَالِدَيۡنِ اِحۡسَانًا ؕ اِمَّا يَبۡلُغَنَّ عِنۡدَكَ الۡكِبَرَ اَحَدُهُمَاۤ اَوۡ

ماءُ پيءُ سان ڀلائي ڪريو. جيڪڏهن پهچي تو وٽ ڪراڙپ کي ٻنهي مان ڪوئي يا

ڪريو ۽ ماءُ پيءُ سان نيڪي ڪريو. جيڪڏهن ٻنهي مان ڪو هڪڙو تنهنجي آڏو پوڙهائپ کي پهچي يا

كِلٰهُمَا فَلَا تَقُلۡ لَّهُمَاۤ اُفٍّ وَّلَا تَنۡهَرۡهُمَا وَقُلۡ لَّهُمَا قَوۡلًا

اهي ٻئي پوءِ نه چئو انهن کي اُف ۽ نه جهڙڪ ڏي انهنکي ۽ ڳالهاءِ انهن سان ڳالهه

ٻئي ته ڪين تون اف (ٻه) نه چئج ۽ نکي ڪين جهڙڪج ۽ ساڻن چڱي ڳالهه (أدب واري) ڳالهائج.

كَرِيۡمًا ﴿٢٣﴾ وَاخۡفِضۡ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحۡمَةِ وَقُلۡ

ادب واري. ۽ جهڪاءِ انهن لاءِ پر عاجزي جا ٻاجهه مان ۽ چؤ

۽ انهن لاءِ عاجزي جون ٻانهون نرميءَ مان هيٺاهيون ڪج ۽چئج ته اي منهنجا پالڻھار! انهن تي (اهڙي طرح) ٻاجهه

رَّبِّ ارۡحَمۡهُمَا كَمَا رَبَّيٰنِیۡ صَغِيۡرًا ﴿٢٤﴾ؕ رَبُّكُمۡ اَعۡلَمُ بِمَا فِیۡ نُفُوۡسِكُمۡ ؕ

اي پروردگار ٻاجهه ڪر انهن ٻنهي تي جيئن پاليائون مونکي ننڍڙو ڪري. توهان جو رب وڌيڪ ڄاڻي ٿو ان کي جيڪي توهان جي دلين ۾ آهي،

ڪر جهڙيءَ طرح مون کي ننڍپڻ ۾ پاليائون ٿي! جيڪي اوهان جي دلين ۾ آهي سو اوهان جو پالڻھار چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي،

اِنۡ تَكُوۡنُوۡا صٰلِحِيۡنَ فَاِنَّهٗ كَانَ لِلۡاَوَّابِيۡنَ غَفُوۡرًا ﴿٢٥﴾ وَاٰتِ

جيڪڏهن توهان نيڪ هوندؤ پوءِ بيشڪ اهو توبهه وارن لاءِ بخشيندڙ آهي. ۽ ڏج

جيڪڏهن اوهين سڌريل هوندؤ (ته بخشيندو) ڇو ته الله توبهه ڪندڙن کي بخشڻھار آهي. ۽ مائٽي

ذَا الۡقُرۡبٰی حَقَّهٗ وَالۡمِسۡكِيۡنَ وَابۡنَ السَّبِيۡلِ وَلَا تُبَذِّرۡ تَبۡذِيۡرًا ﴿٢٦﴾

مائٽ کي سندس حق ۽ محتاج کي ۽ مسافر کي ۽ نه خرچ ڪر اجايو خرچ.

وارن ۽ مسڪينن کي ۽ مسافرن کي سندن حق ڏي ۽ اڏنگائيءَ سان اجايو نه وڃاءِ!.

اِنَّ الۡمُبَذِّرِيۡنَ كَانُوۡۤا اِخۡوَانَ الشَّيٰطِيۡنِ ؕ وَكَانَ الشَّيۡطٰنُ

بيشڪ اجايو خرچ ڪندڙ آهن ڀائر شيطانن جا، ۽ شيطان

ڇو ته اجايو وڃائيندڙ شيطانن جا ڀائر آهن، ۽ شيطان پنهنجي پالڻھار جي نافرماني

لِرَبِّهٖ كَفُوۡرًا ﴿٢٧﴾ وَاِمَّا تُعۡرِضَنَّ عَنۡهُمُ ابۡتِغَآءَ رَحۡمَةٍ مِّنۡ رَّبِّكَ

پنهنجي رب جو بي فرمان آهي ۽ جيڪڏهن تون منهن موڙين انهن کان طلب ڪندي رزق جي پنهنجي رب کان

ڪندڙ آهي. ۽ جيڪڏهن تون (ان رزق جي اڻ هوند ڪري) انهن کان منهن موڙين، جنهن رزق جي ملڻ جي پنهنجي

تَرۡجُوۡهَا فَقُلۡ لَّهُمۡ قَوۡلًا مَّيۡسُوۡرًا ﴿۲۸﴾ وَلَا تَجۡعَلۡ يَدَكَ مَغۡلُوۡلَةً

جنهن جي آس رکين ٿو پوءِ ڏج انهنکي جواب سولو، ۽ نه ڪر هٿ پنهنجو ٻڌل

پالڻهار کان اميد رکين ٿو ته (ڪين) جهڙڪي نه موٽاءِ بلڪ (ساڻن) مٺي ڳالهه ڳالهاءِ. ۽ نڪي پنهنجي هٿ کي (بخل

اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبۡسُطۡهَا كُلَّ الۡبَسۡطِ فَتَقۡعُدَ مَلُوۡمًا مَّحۡسُوۡرًا ﴿۲۹﴾

پنهنجي ڪنڌ سان ۽ نه کولي ڇڏان کي صفا چوٽ پوءِ ويهندين تون مايوس ٿڪل ٿي.

مان) پنهنجي ڳچيءَ ۾ بند ڪر ۽ نڪي اهو سارو کولي ڇڏ جو پوءِ ملامت ڪيل (۽) پشيمان ٿي ويهي رهين.

اِنَّ رَبَّكَ يَبۡسُطُ الرِّزۡقَ لِمَنۡ يَّشَآءُ وَيَقۡدِرُ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ

بيشڪ تنهنجو رب ڪشادو ڪري ٿو رزق کي جنهن لاءِ گهري ۽ تنگ ڪري ٿو، اهوئي آهي پنهنجن ٻانهن جي

تنهنجو پالڻهار جنهن لاءِ گهرندو آهي تنهن جي روزي ڪشادي ڪندو آهي. جو ته اهو پنهنجن ٻانهن جي

خَبِيۡرًاۢ بَصِيۡرًا ﴿۳۰﴾ ع وَلَا تَقۡتُلُوۡۤا اَوۡلَادَكُمۡ خَشۡيَةَ اِمۡلَاقٍ ؕ نَحۡنُ

خبر رکندڙ ڏسندڙ. ۽ نه قتل ڪريو پنهنجي اولاد کي سڃائيءَ جي خوف کان، اسان ٿي

خبر رکندڙ ڏسندڙ آهي، ۽ پنهنجن ٻارن کي سڃائيءَ جي ڊپ کان نه ڪُهو، اسين

نَرۡزُقُهُمۡ وَاِيَّاكُمۡ ؕ اِنَّ قَتۡلَهُمۡ كَانَ خِطۡاً كَبِيۡرًا ﴿۳۱﴾ وَلَا تَقۡرَبُوا

روزي ڏيندا آهيون انهن کي ۽ توهان کي، بيشڪ مارڻ انهن جو آهي ڏوهه وڏو. ۽ نه ويجها ٿيو

کين ۽ (خود) اوهان کي روزي ڏيندا آهيون. بيشڪ انهن کي ڪُهڻ وڏو ڏوهه آهي. ۽ زنا کي ويجها نه وڃو

الزِّنٰۤى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً ؕ وَسَآءَ سَبِيۡلًا ﴿۳۲﴾ وَلَا تَقۡتُلُوا النَّفۡسَ

زنا کي اها آهي بي حيائي، ۽ بڇڙي راهه، ۽ نه ماريو ماڻهو

چو ته اها بيحيائي آهي ۽ اها واٽ بڇڙي آهي. ۽ اهڙي شخص کي نه ڪُهو جنهن جو (شرعي)

الَّتِىۡ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالۡحَقِّ ؕ وَمَنۡ قُتِلَ مَظۡلُوۡمًا فَقَدۡ جَعَلۡنَا

جنهنکي حرام ڪيو آهي الله مگر حق سان، ۽ جيڪو ماريو ويو بي قصور ته ڪيو اٿئون

حق کان سواءِ ڪُهڻ الله حرام ڪيو آهي، ۽ جيڪو ناحق ماريو وڃي تنهن جي وارث کي (قصاص جو) اختيار

لِوَلِيِّهٖ سُلۡطٰنًا فَلَا يُسۡرِفۡ فِّى الۡقَتۡلِ ؕ اِنَّهٗ كَانَ مَنۡصُوۡرًا ﴿۳۳﴾

انهيءَ جي وارث لاءِ حق پوءِ اهو وڌاءُ نه ڪري قتل ڪرڻ ۾، بيشڪ اهو آهي مدد ڪيل.

ڏنوسون پوءِ جڳائي ته مارڻ ۾ (پاڻون بدلو وٺي) زيادتي نه ڪري، چو ته اهو (قصاص وٺڻ ۾) مدد ڏنل ٿيو آهي.

وَلَا تَقۡرَبُوۡا مَالَ الۡيَتِيۡمِ اِلَّا بِالَّتِىۡ هِىَ اَحۡسَنُ حَتّٰى يَبۡلُغَ

۽ نه ويجها وڃو مال يتيم جي کي مگر انهيءَ طرح جو اهو بهتر هجي، تانجو پهچي پنهنجي

۽ نڪي ڪنهن چوري ٻار جي مال کي ڇڱي (نيت) کان سواءِ ويجها وڃو جيستائين هو بلوغت کي پهچي

اَشُدَّهٗ ۪ وَاَوْفُوْا بِالْعَهْدِ ۚ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔوْلًا ﴿٣٤﴾ وَاَوْفُوا
جواني کي ۽ پاڙيو وعدو، جو وعدي جي پڇا ٿيندي. ۽ پورو پريو
۽ (پنهنجو) انجام پاڙيو. ڇو ته انجام جي بابت بلڪل پڇا ٿيندي. ۽ جڏهن ماڻ پريو تڏهن پورو پريو
الْكَيْلَ اِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوْا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيْمِ ۭ ذٰلِكَ خَيْرٌ
ماڻ جڏهن ماپ ڪيو ۽ تور ڪريو ترازيءَ پوريءَ سان، اهو ڀلو آهي
۽ سنئين ترازي سان توريو، اها (پوري ماپ ۽ تور) ڀلي ۽ عاقبت
وَّاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا ﴿٣٥﴾ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ ۭ اِنَّ السَّمْعَ
۽ خاصي نتيجي وارو. ۽ نه پٺيان پؤ جنهن جي ناهي توکي ڄاڻ، بيشڪ ڪَنُ
جي ڪري بلڪل چڱي آهي. ۽ (اي ٻانها!) جنهن شيءِ جي توکي ڪا سُڌ نه آهي تنهن جي پويان نه لڳ! ڇو ته
وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ اُولٰۗىِٕكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔوْلًا ﴿٣٦﴾ وَلَا تَمْشِ
۽ اک ۽ دل انهن سڀني جي ان کان پڇا ٿيندي. ۽ نه هل
ڪن ۽ اک ۽ دل اِنهن سڀني (عضون) کان انهيءَ بابت بلڪل پڇا ٿيندي. ۽ زمين ۾ (تون) آڪڙ
فِي الْاَرْضِ مَرَحًا ۚ اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ
ڌرتيءَ تي آڪڙ ڪري، تون ڪين ڦاڙيندين زمين کي ۽ نڪي پهچندين جبلن کي
ڪري نه گهُم. ڇو ته تون نڪي زمين کي چيري سگهندين ۽ نڪي ڊيگهه ۾ جبل (جي چوٽي) کي پهچي سگهندين.
طُوْلًا ﴿٣٧﴾ كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهٗ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوْهًا ﴿٣٨﴾ ذٰلِكَ مِمَّآ
ڊگهو ٿي. انهن سڀني مان آهن خراب ڪم تنهنجي رب وٽ نفرت ڪيل. اهو انهيءَ مان آهي جيڪا
اِنهن سڀني (عادتن) جي بڇڙائي تنهنجي پالڻهار وٽ ناپسند آهي. اِهي حڪم اُنهن مان آهن جيڪي
اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ۭ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰـهًا
موڪلي آهي توڏانهن تنهنجي رب حڪمت، ۽ نه بڻاءِ الله جي هوندي ٻيو خدا
تنهنجي پالڻهار تو ڏانهن حڪمت منجهان وحي ڪيا آهن. ۽ الله سان ٻيو ڪو معبود مقرر نه ڪر
اٰخَرَ فَتُلْقٰى فِيْ جَهَنَّمَ مَلُوْمًا مَّدْحُوْرًا ﴿٣٩﴾ اَفَاَصْفٰىكُمْ رَبُّكُمْ
پوءِ پوندين دوزخ ۾ مايوس ٿي ڌڪاريل ٿي، ڇا پلا چونڊي ڏنائين توهان کي توهان جي رب
نه ته تون خوار (۽) تڙيل ٿي دوزخ ۾ وڌو ويندين. (اي مشرڪو!) اوهان جي پالڻهار اوهان کي پُٽن لاءِ چونڊيو
بِالْبَنِيْنَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلٰۗىِٕكَةِ اِنَاثًا ۭ اِنَّكُمْ لَتَقُوْلُوْنَ قَوْلًا
پٽ ۽ پاڻ رکيائين ملائڪ ڌيئر ڪري، يقينن توهان چئو ٿا ڳالهه
۽ (پاڻ) ملائڪن کي (پنهنجون) ڌيئر ڪري ورتائين ڇا؟ بيشڪ اوهين هيءَ وڏي ڳالهه ڪندا آهيو.

ع ٤

عَظِيْمًا ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِيَذَّكَّرُوْا ؕ وَمَا يَزِيْدُهُمْ

وڏي. ۽ البت دهرائي اٿئون سمجهائي هن قرآن ۾ ته جيئن نصيحت وٺن. ۽ اهو نه ٿو وڌائي انهن کي

۽ بيشڪ هن قرآن ۾ هن لاءِ وري وري سمجهايوسون ته نصيحت وٺن. ۽ اهو انهن بابت نفرت ڪرڻ کان سواءِ (ٻيو

اِلَّا نُفُوْرًا ﴿٤١﴾ قُلْ لَّوْ كَانَ مَعَهٗٓ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُوْلُوْنَ اِذًا لَّابْتَغَوْا

مگر تاهه ۾. تون چؤ جيڪڏهن هجن ها انهيءَ سان گڏ ٻيا مالڪ جيئن اهي چون ٿا ته ضرور تلاش ڪن ها

ڪجھ) ڪين ٿو وڌائي. (اي پيغمبر!) چئو ته جيڪڏهن ساڻس ٻيا معبود جهڙيءَ طرح چوندا آهن (تهڙيءَ طرح) هجن ها ته اهي اُنهيءَ در

اِلٰى ذِي الْعَرْشِ سَبِيْلًا ﴿٤٢﴾ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَقُوْلُوْنَ عُلُوًّا

عرش واري ڌاڻي ڏانهن ڪو دڳو. اهو پاڪ آهي ۽ مٿانهون آهي انهنجي چوڻ کان تمام

عرش جي مالڪ ڌاڻي ڏانهن (جنگ جي) واٽ طلبين ها. اهو پاڪ آهي ۽ جيڪي چوندا آهن تنهن کان گهڻو مٿاهون آهي.

كَبِيْرًا ﴿٤٣﴾ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ؕ

مٿي. ان جي پاڪائي بيان ٿا ڪن آسمان ست ۽ زمين ۽ جيڪي انهن ۾ آهن.

ست آسمان ۽ زمين ۽ جيڪي منجهن آهن سي اُن جي پاڪائي بيان ڪندا آهن. ۽ ڪا (به) شيءِ اهڙي نه آهي

وَاِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَّا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ ؕ

۽ ناهي ڪا به شيءِ مگر تسبيح پڙهي ٿي انهيءَ جي تعريف سان پر توهان نه ٿا سمجهو انهن جي تسبيح کي.

جا سندس ساراهه سان گڏ پاڪائي بيان نه ڪندي هجي پر (اوهين) سندس تسبيح نه سمجهندا آهيو.

اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا ﴿٤٤﴾ وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ

بيشڪ اهو بردبار بخشڻهار آهي. ۽ جڏهن تون پڙهندو آهين قرآن ته ڪندا آهيون تنهنجي ۽

بيشڪ اهو بردبار بخشڻهار آهي. ۽ جڏهن (تون) قرآن پڙهندو آهين (تڏهن) تنهنجي وچ ۾ ۽

بَيْنَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُوْرًا ﴿٤٥﴾ لا وَّجَعَلْنَا

انهن جي وچ ۾ جيڪي نه ٿا مڃين آخرت کي، اوٽ لڪل. ۽ ڪندا آهيون

جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن تن جي وچ ۾ (اسين) لڪل پردو ڪندا آهيون. ۽ اُن جي

عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَفِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ؕ وَاِذَا

انهن جي دلين تي پردا ان جي سمجهڻ کان ۽ سندن ڪنن ۾ ٻوڙاڻ، ۽ جڏهن

سمجهڻ کان سندين دلين تي پردو ۽ سندن ڪنن ۾ گهرائي وجهندا آهيون. ۽ جڏهن پنهنجي

ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْاٰنِ وَحْدَهٗ وَلَّوْا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ نُفُوْرًا ﴿٤٦﴾

تون بيان ڪندو آهين قرآن ۾ پنهنجي رب اڪيلي کي ته ڦرندا آهن پٺي ڏئي تاهه ڪائي.

هڪڙي پالڻهار کي قرآن ۾ ياد ڪرين ٿو تڏهن نفرت ڪندي پنهنجي پٺين (پر پوءِ) تي موٽندا آهن.

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُوْنَ بِهٖٓ اِذْ يَسْتَمِعُوْنَ اِلَيْكَ وَاِذْ هُمْ

اسان خوب ڄاڻون ٿا انکي جيڪي اهي ٻڌن ٿا جڏهن ڪن ڏين ٿا توڏانهن ۽ جڏهن اهي

(اي پيغمبرا) جنهن مهل تو ڏانهن ڪن ڏئي جنهن (ٺٺوليءَ ڪرڻ جي ارادي) سان (قرآن کي) ٻڌندا آهن ۽ جنهن مهل ڳجهيون صلاحون ڪندا آهن.

نَجْوٰٓى اِذْ يَقُوْلُ الظّٰلِمُوْنَ اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ﴿٤٧﴾

صلاحون ڪن ٿا تڏهن چون ٿا، ظالم ته نه ٿا پيروي ڪريو مگر هڪ مرد جادو ڪيل جي.

جڏهن ظالم چوندا آهن ته (اوهين) رڳو جادو ڪيل مڙس جي تابعداري ڪريو ٿا (تنهن مهل سندين انهن ڳالهين کي) اسين چڱيءَ طرح ڄاڻندا آهيون.

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوْا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ

ڏس ڪهڙا ڏاهيائون تولاءِ مثال پوءِ گمراهه ٿي ويا پوءِ نه ٿا لهن

ڏس ته تو لاءِ ڪهڙا مثال ڏيندا آهن! پوءِ گمراهه ٿيا تنهن ڪري سڌي واٽ لهي نه سگهندا آهن.

سَبِيْلًا ﴿٤٨﴾ وَقَالُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ

ڪو رستو. ۽ چون ٿا ڇا پلاجڏهن ٿي وينداسون هڏا ۽ پورپور، ڇا اسان اُٿاريا وينداسون

۽ چوندا آهن ته جڏهن اسين (مري ڳري) هڏا ۽ ذرا ذرا ٿينداسين (تڏهن) اسين وري نوان بڻجي

خَلْقًا جَدِيْدًا ﴿٤٩﴾ قُلْ كُوْنُوْا حِجَارَةً اَوْ حَدِيْدًا ﴿٥٠﴾ اَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ

نئين سِر. چوين ٿي وڃو پاهڻ يا لوهه. يا ڪا ٻي مخلوق جيڪا ڏکي هجي

اُٿنداسين ڇا؟. چئو ته پهڻ ٿيو يا لوهه ٿيو. يا پنهنجين دلين ۾ جيڪا (ٻي) وڏي خلق ڀانئيندا آهيو (سا ٿيو ته به اُٿندو).

فِيْ صُدُوْرِكُمْ ۚ فَسَيَقُوْلُوْنَ مَنْ يُّعِيْدُنَا ۗ قُلِ الَّذِيْ فَطَرَكُمْ

توهان جي خيال ۾، پوءِ جلدي چوندا ڪير موٽائيندو اسان کي، تون چؤ اهو ئي جنهن پيدا ڪيو توهان کي

پوءِ سگهو ئي چوندا ته ڪير اسان کي وري جياريندو؟ چئو ته جنهن اوهان کي پهريون ڀيرو پيدا ڪيو (اهو جياريندو).

اَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَيُنْغِضُوْنَ اِلَيْكَ رُءُوْسَهُمْ وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هُوَ ۗ

پهرين ڀيري، پوءِ لوڏيندا تنهنجي پاسي پنهنجا ڪنڌ ۽ چوندا ڪڏهن ٿيندو اهو.

پوءِ توڏانهن پنهنجا ڪنڌ لوڏيندا ۽ چوندا ته اهو ڪڏهن ٿيندو؟ چئو ته اُميد آهي ته

قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ قَرِيْبًا ﴿٥١﴾ يَوْمَ يَدْعُوْكُمْ فَتَسْتَجِيْبُوْنَ بِحَمْدِهٖ

چؤ متان هجي اهو ويجهو. جنهن ڏينهن سڏيندو توهان کي پوءِ هليا ايندؤ ان جي ساراهه ڪندا

سگهو ٿيڻو آهي. جنهن ڏينهن الله اوهان کي سڏيندو (تنهن ڏينهن) اوهين سندس ساراهه ڪندي ورندي ڏيندؤ

وَتَظُنُّوْنَ اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٥٢﴾ ع وَقُلْ لِّعِبَادِيْ يَقُوْلُوا الَّتِيْ هِيَ

۽ ڀانئيندؤ ته دير نه ڪئي اٿو مگر ٿوري. ۽ چؤ منهنجي ٻانهن کي ته ڳالهه ڪن اها جا

۽ ڀانئيندؤ ته ٿورڙو ئي وقت رهيا آهيون. ۽ (اي پيغمبرا) منهنجن ٻانهن کي چئو ته (هڪٻئي سان) بلڪل

الربع

ع ۵

اَحۡسَنُؕ اِنَّ الشَّيۡطٰنَ يَنۡزَغُ بَيۡنَهُمۡؕ اِنَّ الشَّيۡطٰنَ كَانَ
زور سٺي هجي، شيطان جهيڙو وجهندو آهي انهنجي وچ ۾، يقينن شيطان آهي
چڱي (ڳالهه) چوندا رهن، ڇو ته شيطان سندن وچ ۾ جهيڙو وجهندو آهي، بيشڪ شيطان ماڻهو جو
لِلۡاِنۡسَانِ عَدُوًّا مُّبِيۡنًا ﴿٥٣﴾ رَبُّكُمۡ اَعۡلَمُ بِكُمۡؕ اِنۡ يَّشَاۡ يَرۡحَمۡكُمۡ
ماڻهوءَ جو دشمن پڌرو، رب توهان جو خوب ڄاڻي ٿو توهانکي، چاهي ته رحم ڪري توهان تي
پڌرو ويري آهي. اوهان جو پالڻهار اوهان کي چڱيءَ طرح ڄاڻندو آهي، جيڪڏهن وڻيس ته اوهان تي ٻاجھ ڪري
اَوۡ اِنۡ يَّشَاۡ يُعَذِّبۡكُمۡؕ وَمَاۤ اَرۡسَلۡنٰكَ عَلَيۡهِمۡ وَكِيۡلًا ﴿٥٤﴾ وَرَبُّكَ
يا چاهي عذاب ڪري توهان کي ۽ اسان نه موڪليو آهي توکي انهن تي ڪارساز ڪري. ۽ رب تنهنجو
يا جيڪڏهن وڻيس ته اوهان کي عذاب ڪري، ۽ اسان توکي مٿن وڪيل ڪري نه موڪليو آهي. ۽
اَعۡلَمُ بِمَنۡ فِى السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِؕ وَلَقَدۡ فَضَّلۡنَا بَعۡضَ النَّبِيّٖنَ
خوب ڄاڻي ٿو انهن کي جي آسمانن ۽ زمين ۾ آهن، ۽ اسان فضيلت ڏني آهي ڪن نبين کي
جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو تنهنجو پالڻهار چڱيءَ طرح ڄاڻندو آهي، ۽ بيشڪ ڪِن نبين کي ٻين کان وڌيڪ
عَلٰى بَعۡضٍ وَّاٰتَيۡنَا دَاوٗدَ زَبُوۡرًا ﴿٥٥﴾ قُلِ ادۡعُوا الَّذِيۡنَ زَعَمۡتُمۡ
ڪن تي ۽ ڏنوسون داؤد کي زبور. چؤ سڏيو انهن کي جن کي ڀانيو ٿا
ڪيوسون ۽ داؤد کي زبور ڏنوسون. (اي پيغمبر!) چئو ته الله کان سواءِ ٻين جن کي (الله جهڙو) ڀانئيندا آهيو تن کي سڏيو
مِّنۡ دُوۡنِهٖ فَلَا يَمۡلِكُوۡنَ كَشۡفَ الضُّرِّ عَنۡكُمۡ وَلَا تَحۡوِيۡلًا ﴿٥٦﴾
انهيءَ کان سواءِ پوءِ اهي نه ٿا طاقت رکن لاهڻ تڪليف جي اوهان کان ۽ نڪي ڦيرڻ جي.
پوءِ (اهي) اوهان کان نڪي ڪنهن تڪليف لاهڻ جو ۽ نڪي ڦيرڻ جو اختيار رکندا آهن.
اُولٰۤئِكَ الَّذِيۡنَ يَدۡعُوۡنَ يَبۡتَغُوۡنَ اِلٰى رَبِّهِمُ الۡوَسِيۡلَةَ اَيُّهُمۡ اَقۡرَبُ
اهي جن کي پڪارين ٿا سي خود ڳولين ٿا پنهنجي رب تائين وسيلي کي ته ڪهڙو انهن مان وڌيڪ ويجهو آهي
هي (ڪافر خدا کان سواءِ) جن کي سڏيندا آهن سي پاڻ پنهنجي پالڻهار ڏانهن وسيلو ڳوليندا آهن ته انهن مان ڪير ڏاڍو ويجهو آهي؟
وَيَرۡجُوۡنَ رَحۡمَتَهٗ وَيَخَافُوۡنَ عَذَابَهٗؕ اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
۽ اميد رکن ٿا ان جي رحمت جي ۽ ڊڄن ٿا ان جي عذاب کان، بيشڪ عذاب تنهنجي رب جو آهي
۽ سندس ٻاجھ جي اميد رکندا آهن ۽ سندس عذاب کان ڊڄندا آهن، ڇو ته تنهنجي پالڻهار جو عذاب ڊڄڻ جهڙي شيءِ آهي.
مَحۡذُوۡرًا ﴿٥٧﴾ وَاِنۡ مِّنۡ قَرۡيَةٍ اِلَّا نَحۡنُ مُهۡلِكُوۡهَا قَبۡلَ يَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ
خوفناڪ. ۽ ناهي ڪا آبادي مگر اسان ويران ڪندڙ آهيون ان کي ڏينهن قيامت کان اڳي
۽ ڪو ڳوٺ نه آهي جنهن (جي رهڻ وارن) کي (سندن بڇڙن ڪرتوتن سبب) قيامت جي ڏينهن کان اڳ اسين

اَوْ مُعَذِّبُوْهَا عَذَابًا شَدِيْدًا ؕ كَانَ ذٰلِكَ فِى الْكِتٰبِ مَسْطُوْرًا ﴿٥٨﴾

يا ڏيندا سون ان کي عذاب سخت، آهي اهو دفتر ۾ لکيل.

ناس ڪرڻ وارا نہ آهيون يا ان کي سخت سزا سان عذاب (نہ) ڏيندڙ آهيون. اهو حڪم ڪتاب ۾ لکيل آهي.

وَمَا مَنَعَنَآ اَنْ نُّرْسِلَ بِالْاٰيٰتِ اِلَّآ اَنْ كَذَّبَ بِهَا الْاَوَّلُوْنَ ؕ

۽ نہ روڪيو اسان کي نشانيون موڪلڻ کان مگر هن تہ ڪوڙو ڪيو هو انهن کي اڳين،

۽ اسان کي معجزن موڪلڻ کان انهيءَ ڳالھ کان سواءِ ٻي ڪنهن نہ روڪيو جو اڳين (ماڻهن) انهن کي ڪوڙ ڄاتو هو.

وَاٰتَيْنَا ثَمُوْدَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوْا بِهَا ؕ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰيٰتِ

۽ ڏني سون ثمود کي ڏاچي عبرت لاءِ پوءِ ناحق ڪيائون انهيءَ سان ۽ موڪليندا آهيون نشانيون

۽ ثمود (جي قوم) کي ڏاچي معجزي لاءِ ڏني سون تہ ان سان ظلم ڪيائون. ۽ اسين رڳو ڊيڄارڻ لاءِ معجزا موڪليندا آهيون.

اِلَّا تَخْوِيْفًا ﴿٥٩﴾ وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ ؕ وَمَا جَعَلْنَا

رڳو ڊيڄارڻ لاءِ. ۽ جڏهن چيوسون توکي تہ رب تنهنجي گهيرو ڪيو آهي ماڻهن تي، ۽ ڪيوسون انهيءَ

۽ (اي پيغمبر! ياد ڪر) جنهن مهل توکي چيوسون تہ تنهنجي پالڻهار ماڻهن جو (پنهنجي قدرت سان) گهيرو ڪيو آهي، ۽

الرُّءْيَا الَّتِىْٓ اَرَيْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُوْنَةَ

نظاري کي جيڪو ڏيکاريوسون توکي رڳو ماڻهن جي امتحان لاءِ ۽ انهيءَ وڻ کي ۾ جنهن تي لعنت ڪيل آهي

اسان توکي جيڪو خواب ڏيکاريو سو ۽ جو لعنت ڪيل (ٿوهر جو) وڻ قرآن ۾ بيان ڪيو ويو آهي سو ماڻهن جي آزمائش

٦ ع ٨ ٦ فِى الْقُرْاٰنِ ؕ وَنُخَوِّفُهُمْ ۙ فَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا طُغْيَانًا كَبِيْرًا ﴿٦٠﴾ ع وَاِذْ قُلْنَا

قرآن ۾. ۽ اسان ڊيڄاريون ٿا انهن کي پوءِ اهو نہ ٿو وڌائي انهنکي مگر شرارت وڏي ۾. ۽ جڏهن اسان چيو

کان سواءِ نہ آهي. ۽ اسين جي کين ڊيڄاريندا آهيون سو کين وڏي شرارت کان سواءِ (ٻيو ڪجھ) نہ وڌائيندو آهي. ۽ جڏهن

لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ؕ قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ

ملائڪن کي تہ سجدو ڪريو آدم کي پوءِ سجدو ڪيائون مگر ابليس، ان چيو ڇا آءُ سجدو ڪريان ان کي جيڪو

ملائڪن کي چيوسون تہ آدم کي سجدو ڪريو پوءِ ابليس کان سواءِ (ٻين) سجدو ڪيو (ابليس) چيو تہ جنهن کي مٽيءَ

خَلَقْتَ طِيْنًا ﴿٦١﴾ ج قَالَ اَرَءَيْتَكَ هٰذَا الَّذِىْ كَرَّمْتَ عَلَىَّ ز لَئِنْ

پيدا ڪيو تو مٽيءَ مان، چوڻ لڳو ڀلا ڏس تہ هي جنهن کي تو عزت ڏني آهي مون تي جيڪڏهن

مان پيدا ڪيئي تنهن کي ڇو سجدو ڪريان؟. (وري ابليس) چيو تہ ڏس هيءَ جنهن کي تو مون تي شرف ڏنو جيڪڏهن

اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٦٢﴾ قَالَ

دير ڏئين مونکي ڏينهن قيامت تائين تہ ٻيخ ڪيندس ان جي اولاد جي سواءِ ٿورن جي. فرمايائين،

مون کي قيامت جي ڏينهن تائين مهلت ڏيندين تہ ٿورڙن کان سواءِ سندس (ٻي) اولاد کي پاڙئون پٽيندس. (الله) چيو

اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَّوْفُوْرًا ﴿٦٣﴾

وڃ پوءِ جيڪو هليو توسان انهن مان تہ دوزخ آهي سزا توهان جي سزا پوري.

تہ وڃ! پوءِ منجهانئن جن تنهنجي تابعداري ڪئي تہ اوهان سڀني جي سزا دوزخ آهي (۽ اها) بلڪل پوري سزا (آهي).

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ

۽ ٿينگ ڏيار جن کي سگهين انهن مان پنهنجي آواز سان ۽ چاڙه انهن تي

۽ منجهانئن جنهن کي (ڀلائي) سگهين تنهن کي پنهنجي سڏ سان ڀلاءِ ۽ پنهنجن

بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ؕ

پنهنجا گهوڙي سوار ۽ پيادا ۽ پائيوار ٿي ۽ انهن سان مالن ۽ اولاد ۾ ۽ دلاسا ڏِجُ انهنکي.

سوارن ۽ پيادن سان مٿن چڙهائي ڪر ۽ سندن مال ۽ اولاد ۾ پائيواري ڪر ۽ ڪين انجام ڏي!

وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٦٤﴾ اِنَّ عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ

۽ نہ ٿو دلاسو ڏئي انهن کي شيطان مگر ٺوڳو. بيشڪ منهنجا ٻانها ناهي توکي انهن تي

۽ شيطان ٺڳي کان سواءِ ڪين ڪو دلاسو نہ ڏيندو آهي. بيشڪ منهنجن ٻانهن تي توکي ڪا سگهہ نہ آهي.

سُلْطٰنٌ ؕ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيْلًا ﴿٦٥﴾ رَبُّكُمُ الَّذِيْ يُزْجِيْ لَكُمُ الْفُلْكَ

ڪا طاقت، ۽ ڪافي آهي تنهنجو رب ڪم سنڀاليندڙ. توهان جو پالڻهار اهو آهي جو هلائي ٿو توهان لاءِ ٻيڙيون

۽ تنهنجو پالڻهار نگهبان ڪافي آهي. اوهان جو پالڻهار اهو آهي جيڪو اوهان لاءِ سمنڊ ۾ ٻيڙيون

فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ رَحِيْمًا ﴿٦٦﴾ وَاِذَا

سمنڊ ۾ جيئن ڳوليو ان جو فضل، اهوئي آهي توهان تي مهربان. ۽ جڏهن

هن لاءِ هلائيندو آهي تہ سندس روزي ڳوليو. بيشڪ اهو اوهان تي ٻاجهارو آهي. ۽ جڏهن اوهان کي

مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُوْنَ اِلَّآ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا نَجّٰىكُمْ

پهچي ٿي توهان کي تڪليف سمنڊ ۾ تہ وسري ٿا وڃن جنکي توهان سڏيندا هئا الله کانسواءِ. پوءِ جڏهن بچائي آندائين توهان کي

درياء ۾ ڪا تڪليف پهچندي آهي تڏهن خاص اُن (الله) کان سواءِ ٻين جن کي اوهين سڏيندا آهيو سي وسري ويندا اٿوَ پوءِ

اِلَى الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ ؕ وَكَانَ الْاِنْسَانُ كَفُوْرًا ﴿٦٧﴾ اَفَاَمِنْتُمْ اَنْ يَّخْسِفَ

سڪي تي تہ ڦري ٿا وڃو ۽ آهي انسان بي شڪر. ڇا پوءِ بي خطر ٿيا آهيو ان کان جو ڳهنوائي

جنهن مهل اوهان کي خشڪيءَ تي پهچائيندو آهي (تنهن مهل) منهن موڙيندا آهيو. ۽ انسان ڏاڍو بي شڪر آهي. (اوهين)

بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ اَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ

توهان کي سڪيءَ جي طرف يا موڪلي توهان تي پٿرن جو طوفان پوءِ نہ لهو پاڻ لاءِ

پاڻ کي خشڪيءَ جي ڪنهن پاسي ۾ ڳهائڻ کان يا پاڻ تي (پٿرجي) طوفان اچڻ کان بي پروا ٿيا آهيو ڇا؟ وري اوهين پاڻ لاءِ

وَكِيْلًا ﴿٦٨﴾ اَمْ اَمِنْتُمْ اَنْ يُّعِيْدَكُمْ فِيْهِ تَارَةً اُخْرٰى فَيُرْسِلَ
ڪوئي ڪارساز. يا بي خوف ٿيا آهيو هن ڪان تہ موٽائي توهان کي سمنڊ ڏي ٻيهر پوءِ موڪلي
کو واهرو نہ لهندو. يا هئي ٻيري ان (ساڳئي سمنڊ) ۾ موٽائڻ کان بي پروا ٿيا آهيو ڇا؟ پوءِ اوهان تي

عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيْحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ۙ ثُمَّ لَا تَجِدُوْا
توهان تي جهٽڪو هوا جو پوءِ ٻوڙي توهان کي ڪفر جي ڪري پوءِ نہ لهو
واءُ جو طوفان موڪلي پوءِ اوهان کي اوهان جي ڪفر سببان ٻوڙي وري انهي (ٻوڙڻ جي) ڪري پاڻ لاءِ اسان تي

لَكُمْ عَلَيْنَا بِهٖ تَبِيْعًا ﴿٦٩﴾ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيْٓ اٰدَمَ وَحَمَلْنٰهُمْ فِي الْبَرِّ
پاڻ لاءِ اسان تي ان جو ڪو پيڇو ڪندڙ. ۽ يقينن اسان عزت ڏني آهي آدم جي اولاد کي ۽ سوار ڪيوسون انهن کي پٽ ۾
ڪو پيڇي ڪرڻ وارو نہ لهندو. ۽ بيشڪ آدم جي اولاد کي شرف ڏنوسون ۽ کين خشڪيءَ ۽ سمنڊ ۾ (سوارين

وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلٰى كَثِيْرٍ مِّمَّنْ
۽ درياءَ ۾ ۽ ڪارايون سون انهن کي سٺيون شيون ۽ ڀلائي ڏني سون انهن کي پنهنجيءَ ڪيترن
تي) کنيوسون ۽ کين سٺين شين مان روزي ڏني سون ۽ جيڪي خلقياسون تن مان گهڻن کان کين

خَلَقْنَا تَفْضِيْلًا ﴿٧٠﴾ ع يَوْمَ نَدْعُوْا كُلَّ اُنَاسٍۭ بِاِمَامِهِمْ ۚ فَمَنْ
مخلوق تي گهڻي ڀلائي. جنهن ڏينهن سڏينداسون هر ٽولي کي سندن اڳواڻ سان گڏ، پوءِ جنهن کي بہ
زياده مان وارو ڪيوسون. جنهن ڏينهن هر ڪنهن ٽوليءَ کي سندن اڳواڻ سان سڏينداسون، پوءِ جنهن

اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ فَاُولٰٓئِكَ يَقْرَءُوْنَ كِتٰبَهُمْ وَلَا يُظْلَمُوْنَ
ڏنو ويو سندس عملنامو ساڄي هٿ ۾ پوءِ اهي پڙهندا پنهنجو عملنامو ۽ نہ ظلم ڪيا ويندا
کي سندن اعمال نامو سڄي هٿ ۾ ڏنو ويندو سي پنهنجو اعمال نامو پڙهندا ۽ تند جيترو بہ ظلم نہ ڪبن.

فَتِيْلًا ﴿٧١﴾ وَمَنْ كَانَ فِيْ هٰذِهٖٓ اَعْمٰى فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى
تند جيترو. ۽ جيڪو ٿيندو هن دنيا ۾ انڌو سو آخرت ۾ بہ انڌو هوندو
۽ جيڪو هن دنيا ۾ (حق سڃاڻڻ کان) انڌو ٿيو سو آخرت ۾ (بہ) انڌو (هوندو) ۽ وات کان

وَاَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٧٢﴾ وَاِنْ كَادُوْا لَيَفْتِنُوْنَكَ عَنِ الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ
۽ ڀليل رستي کان. ۽ اهي برغلائن پيا توکي انهيءَ کان جو اسان وحي ڪيو هئو
بنهہ ڀليل رهندو. ۽ جيڪي تو ڏانهن (پنهنجن حڪمن جو) وحي ڪيوسون تنهن کان توکي هن لاءِ دوکي ۾ وجهڻ

اِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهٗ ۖ وَاِذًا لَّاتَّخَذُوْكَ خَلِيْلًا ﴿٧٣﴾ وَلَوْلَآ
تو ڏانهن جيئن تون ٺاهين اسان تي ڪا ٻي ڳالهہ ۽ انهيءَ مهل بنائن ها توکي گهاٽو دوست. ۽ جيڪڏهن نہ هجيها
لڳا هئا تہ تون ان کان سواءِ ٻيو ڪو اسان تي ٺاهين ۽ انهيءَ مهل توکي دوست بڻائين ۽ جيڪڏهن اسين توکي

اَنْ ثَبَّتْنٰكَ لَقَدْ كِدْتَّ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيْلًا ﴿٧٤﴾ اِذًا لَّاَذَقْنٰكَ

اسانجو پختو رکڻ توکي تہ ويجهو هُئين تون جو لاڙو کرين ها انهن ڏانهن تورڙو. ان ئي مهل چکايون ها توکي

(پنهنجي ڳالهہ تي) پختو نہ رکون ها تہ ويجهو هو جو بيشڪ اُنهن ڏانهن ڪجهہ ٿورڙئي لڙي پوين ها! تہ اُتي جو اُتي

ضِعْفَ الْحَيٰوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيْرًا ﴿٧٥﴾

ٻيڻو حياتيءَ ۾ ۽ ٻيڻو موت ۾ پوءِ نہ لهين ها پاڻ لاءِ اسان تي ڪوئي مددگار.

حياتي جو ٻيڻو عذاب ۽ موت جو (بہ) ٻيڻو عذاب توکي چکايون ها وري پاڻ لاءِ اسان تي کو مددگار نہ لهين ها!.

وَاِنْ كَادُوْا لَيَسْتَفِزُّوْنَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوْكَ مِنْهَا وَاِذًا

۽ اهي هلکڙو کرڻ پيا چاهين توکي زمين ۾ جيئن کيدي ڇڏين توکي اتان ۽ تنهن وقت

۽ (اي پيغمبر! مکي جي) زمين مان سگهوئي توکي هن لاءِ بيقرار کندا تہ منجهانئن توکي لڏائين ۽ اُنهيءَ مهل

لَّا يَلْبَثُوْنَ خِلٰفَكَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٧٦﴾ سُنَّةَ مَنْ قَدْ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ

اهي پاڻ ٽکي نہ رهن ها توکان پوءِ مگر ٿورو. اهو طريقو انهن جو آهي جنکي موکليوسون توکان اڳي

توکان پوءِ (پاڻ بہ) ٿورو وقت رهندا. توکان اڳ جيکي پنهنجا پيغمبر موکلياسون تن جي دستور موافق (جو سندن قومن کين لڏايو تہ ناس

مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيْلًا ﴿٧٧﴾ اَقِمِ الصَّلٰوةَ

پنهنجن رسولن مان ۽ نہ لهندين تون اسان جي دستور ۾ کوئي ڦيرو. قائم کر نماز کي

کيو وين) ۽ اسان جي دستور کي کا ڦيرڦار نہ لهندين. سج لڙي کان وٺي رات جي اونداهيءَ تائين نماز پڙهہ

لِدُلُوْكِ الشَّمْسِ اِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ ؕ اِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ

سج لڙڻ سان رات جي اونده تائين ۽ قرآن پڙهڻ کي صبح جو. بيشڪ قرآن پڙهڻ صبح جو آهي

۽ فجر جو قرآن (پڙهہ)، بيشڪ فجر جو قرآن پڙهڻ مهل ملائڪ حاضر ٿين ٿا.

مَشْهُوْدًا ﴿٧٨﴾ وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ عَسٰۤى اَنْ يَّبْعَثَكَ

حاضر ڏنل. ۽ کجهہ رات جو پوءِ اوجاڳو کر انهيءَ سان، نفل طور پنهنجي لاءِ اجهو اٿاريندو توکي

۽ کجهہ رات جو ان (قرآن) سان تهجد پڙهہ جو (اِها) تو لاءِ وڌيکي عبادت آهي تنهنجو پالڻهار سگهوئي توکي ساراهيل

رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا ﴿٧٩﴾ وَقُلْ رَّبِّ اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّ

تنهنجو پروردگار مقام محمود ۾. ۽ چؤ منهنجا رب مونکي داخل کر سچي طرح ۽

جاءِ (مقام محمود) ۾ اٿاريندو. ۽ (اي پيغمبر!) چئو تہ اي منهنجا پالڻهار! مون کي (مديني ۾) سچائيءَ سان

اَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّاجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ﴿٨٠﴾

ٻاهر کڍ مونکي سچي طرح ۽ کر منهنجي لاءِ پنهنجي طرفان حکومت مدد کندڙ.

داخل کر ۽ (مکي مان) مون کي سچائيءَ سان ٻاهر کڍ ۽ پاڻ وٽان مون لاءِ کا قوت مدد ڏيندڙ کر!.

وَقُلۡ جَآءَ الۡحَقُّ وَزَهَقَ الۡبَاطِلُ ؕ اِنَّ الۡبَاطِلَ كَانَ زَهُوۡقًا ﴿۸۱﴾
۽ چؤ آيو سچ ۽ ويو ڪوڙ. بيشڪ باطل ٿيو برباد.
۽ (اي پيغمبر!) چئو ته سچ آيو ۽ ڪوڙ ڀڳو، ۽ ڪوڙ ڀڄندڙ آهي.

وَنُنَزِّلُ مِنَ الۡقُرۡاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَّرَحۡمَةٌ لِّلۡمُؤۡمِنِيۡنَ ۙ وَلَا يَزِيۡدُ
۽ نازل ڪريون ٿا اهو قرآن جو شفاء آهي ۽ رحمت آهي مؤمنن لاءِ ۽ نٿو وڌائي
۽ اسين قرآن کي نازل ڪريون ٿا جو اهو سارو مومنن لاءِ شفا ۽ ٻاجھ آهي ۽

الظّٰلِمِيۡنَ اِلَّا خَسَارًا ﴿۸۲﴾ وَاِذَآ اَنۡعَمۡنَا عَلَى الۡاِنۡسَانِ اَعۡرَضَ وَ
ظالمن تي مگر خسارو. ۽ جڏهن نعمت ڪريون ٿا انسان تي ته منهن ٿو موڙي ۽
ظالمن بابت نقصان کان سواءِ (ٻيو ڪي) نه وڌائيندو آهي. ۽ جڏهن انسان تي ڪا نعمت (نازل)ڪندا آهيون (تڏهن) منهن موڙيندو آهي ۽

نَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَـُٔوۡسًا ﴿۸۳﴾ قُلۡ كُلٌّ يَّعۡمَلُ عَلٰى
ڦيري ٿو پنهنجو پاسو. ۽ جڏهن پهچي ٿي ان کي برائي ٿئي ٿو مايوس. تون چؤ سڀ ڪو ڪم ڪري ٿو پنهنجي
پاسيرو ٿيندو آهي. ۽ جڏهن ڪيس تڪليف پهچندي آهي (تڏهن) مايوس ٿيندو آهي. (اي پيغمبر!) چئو ته سڀ ڪو پنهنجي ڍول تي ڪم ڪندو

ع ۹ ۹
شَاكِلَتِهٖ ؕ فَرَبُّكُمۡ اَعۡلَمُ بِمَنۡ هُوَ اَهۡدٰى سَبِيۡلًا ﴿۸۴﴾ ع وَيَسۡـَٔلُوۡنَكَ
ڍول تي، پوءِ رب توهانجو گهڻو ڄاڻندڙ آهي انهيءَ کي جيڪو وڌيڪ ونڌڙ آهي رستي ڪي. ۽ سوال ٿا ڪن توکان
آهي، پوءِ جيڪو وڌيڪ سڌيءَ واٽ تي آهي تنهن کي تنهنجو پالڻهار چڱيءَ طرح ڄاڻندو آهي. ۽ (اي پيغمبر!) توکان روح بابت پڇن ٿا،

عَنِ الرُّوۡحِ ؕ قُلِ الرُّوۡحُ مِنۡ اَمۡرِ رَبِّیۡ وَمَاۤ اُوۡتِيۡتُمۡ مِّنَ الۡعِلۡمِ اِلَّا
روح بابت، چؤ روح آهي منهنجي رب جو امر ۽ نه ڏنا ويا آهيو اوهين علم مگر
چئو ته روح منهنجي پالڻهار جي امر مان آهي ۽ اوهان کي ٿورڙي علم کان سواءِ ڪجهه نه ڏنو ويو آهي.

قَلِيۡلًا ﴿۸۵﴾ وَلَئِنۡ شِئۡنَا لَنَذۡهَبَنَّ بِالَّذِیۡۤ اَوۡحَيۡنَاۤ اِلَيۡكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ
ٿورو. ۽ جيڪڏهن اسان گهرون ته نيئون ان شيءِ کي جا وحي ڪئي اٿئون توڏانهن پوءِ نه لهندين
۽ جيڪو (قرآن) توڏانهن وحي ڪيوسون سو جيڪڏهن گهرون ته ورائي وٺون ته پوءِ تون پاڻ لاءِ

لَكَ بِهٖ عَلَيۡنَا وَكِيۡلًا ﴿۸۶﴾ اِلَّا رَحۡمَةً مِّنۡ رَّبِّكَ ؕ اِنَّ فَضۡلَهٗ كَانَ
پنهنجي لاءِ اسان جي مٿان ڪو پيرجهلو. مگر رحمت پنهنجي رب جي. بيشڪ مهرباني انهيءَ جي آهي
اسان تي ڪو پيرجهلو نه لهندين. پر تنهنجي پالڻهار جي ٻاجھ (ان ورائي وٺڻ کي جهلي رکيو) آهي. ڇو ته سندس فضل

عَلَيۡكَ كَبِيۡرًا ﴿۸۷﴾ قُلۡ لَّئِنِ اجۡتَمَعَتِ الۡاِنۡسُ وَالۡجِنُّ عَلٰۤى اَنۡ يَّاۡتُوۡا
توتي وڏي. چؤ يقيناً جيڪڏهن گڏ ٿين انسان ۽ جن هن تي ته آڻين
توتي وڏو آهي. (اي پيغمبر!) چئو ته، جيڪڏهن ماڻهو ۽ جن، هن قرآن جهڙي (ٻئي ڪنهن ڪتاب

بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
اهڙو قرآن ته هرگز نه آڻيندا اهڙو قرآن توڙي جو هجن هڪٻئي جا
آڻڻ لاءِ گڏ ٿين ته ان جهڙو ڪڏهن آڻي نه سگهندا جيتوڻيڪ هڪ ٻئي کي مدد ڏين.

ظَهِيْرًا ﴿۸۸﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ز
مددگار. ۽ اسان ڦيرائي دهرايا آهن ماڻهن لاءِ هن قرآن ۾ سڀ مثال
۽ بيشڪ هن قرآن ۾ هر مثال ماڻهن لاءِ دهرائي بيان ڪيو اٿئون پر گهڻا ماڻهو

فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿۸۹﴾ وَقَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ
پر نه رهيا اڪثر ماڻهو انڪار ڪرڻ کان. ۽ چيائون نه مڃيندا سون توکي جيستائين وهائين
بي شڪرتي انڪار ڪندا آهن. ۽ چوندا آهن ته اسين توکي (ايستائين) ڪڏهن نه مڃيندا سون جيستائين

لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْۢبُوْعًا ﴿۹۰﴾ اَوْ تَكُوْنَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ
اسان لاءِ ڌرتي مان چشمو. يا ٿئي تنهنجي لاءِ باغ ڪجين ۽
زمين ۾ اسان لاءِ ڪو چشمو وهائين. يا ڪجين ۽ انگورن مان تولاءِ ڪو باغ ٿئي پوءِ

عِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيْرًا ﴿۹۱﴾ اَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ كَمَا
انگورن جو پوءِ ڪيڏين واهيون انهيءَ وچان وهائي. يا ڪيرائين آسمان کي جيئن
سندس وچ ۾ تون وهندڙ واهيون وهائين. يا جهڙيءَ طرح تو پانيو تهڙيءَ طرح اسان تي آسمان

زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَاْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيْلًا ﴿۹۲﴾ اَوْ يَكُوْنَ
چوندو آهين اسان تي ٽڪرا ڪري يا آڻين الله کي ۽ ملائڪن کي روبرو. يا ٿئي وٽ
ٽڪر ٽڪر ڪري ڪيرائين يا تون الله ۽ ملائڪن کي سامهون آڻين. يا توکي ڪا سوني

لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَآءِ ط وَلَنْ نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ
تولاءِ هڪ گهر سون سان سينگاريل يا تون چڙهين آسمان تي. ۽ نه مڃيندا سون تنهنجي چڙهڻ کي
ماڙي هجي يا آسمان تي چڙهين. ۽ تنهنجي چڙهڻ کي (ايستائين) ڪڏهن نه مڃيندا سون

حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتٰبًا نَّقْرَؤُهٗ ط قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيْ هَلْ كُنْتُ اِلَّا
جيستائين لاهي آڻين اسان تي ڪتاب جنهن کي اسين پڙهون. تون چؤ پاڪائي منهنجي رب جي نه آهيان آءٌ مگر
جيستائين اسان تي (اهڙو لکيل) ڪتاب لاهين جنهن کي پڙهون. چئو ته منهنجو پالڻهار پاڪ آهي. آءٌ رڳو

بَشَرًا رَّسُوْلًا ﴿۹۳﴾ ع وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُّؤْمِنُوْٓا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰٓى ع ۱۰/۹
هڪ انسان رسول. ۽ نه جهليو ماڻهن کي ايمان آڻڻ کان جڏهن آئي انهن وٽ هدايت
پيغام پهچائڻ وارو آهيان. ۽ جڏهن ماڻهن وٽ هدايت آئي (تڏهن) کين ايمان آڻڻ کان هن ڌاران ڪنهن نه جهليو آهي

اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَّسُوْلًا ﴿٩٤﴾ قُلْ لَّوْ كَانَ فِی الْاَرْضِ

مگر هن ڳالھ جو چوڻ لڳا ڇا پلا موڪليو آهي الله آدمي کي رسول ڪري. تون چؤ جيڪڏهن هجن ها ڌرتيءَ تي

جو چوندا آهن تہ الله ڇو ماڻهو کي پيغمبر ڪري موڪليو؟ (اي پيغمبر!) چئو تہ، جيڪڏهن ملائڪ (اوهان جيان)

مَلٰٓئِكَةٌ يَّمْشُوْنَ مُطْمَئِنِّيْنَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَلَكًا

ملائڪ جيڪي گهمن ها آرام سان تہ موڪليون ها انهن تي آسمان مان ملڪ کي

زمين ۾ تڪنڊڙ ٿي گهمن ڦرن ها تہ اسين مٿن ضرور آسمان مان ملائڪ پيغمبر ڪري موڪليون ها.

رَّسُوْلًا ﴿٩٥﴾ قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ۢ بَيْنِیْ وَبَيْنَكُمْ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ

رسول ڪري. چؤ تہ ڪافي آهي الله شاهد منهنجي ۽ توهان جي وچ ۾. بيشڪ اهو آهي پنهنجن ٻانهن

(اي پيغمبر!) چئو تہ، الله اوهان ۽ اسان جي وچ ۾ شاهد ڪافي آهي. بيشڪ اهو پنهنجن ٻانهن جي

خَبِيْرًا ۢ بَصِيْرًا ﴿٩٦﴾ وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَنْ

جي خبر رکندڙ نظر رکندڙ. ۽ جنهنکي الله راھ وڻائي پوءِ اهو آهي هدايت وارو ۽ جنهنکي گمراھ ڪري پوءِ نہ

خبر رکندڙ ڏسندڙ آهي. ۽ جنهن کي الله هدايت ڪئي سو هدايت وارو آهي، ۽ جيڪي گمراھ ٿيا

تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِهٖ ؕ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

لهندين تون انهن لاءِ ڪوئي دوست الله کانسواءِ. ۽ اٿاريندا سون انهن کي قيامت ڏينهن

تن لاءِ تون الله کان سواءِ ڪو بہ دوست نہ لهندين. ۽ کين قيامت جي ڏينهن سندن منهن ڀر

عَلٰى وُجُوْهِهِمْ عُمْيًا وَّبُكْمًا وَّصُمًّا ؕ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنٰهُمْ

سندن منهن ڀر انڌو ۽ گونگو ڪري، ۽ ٻوڙو جاءِ انهنجي جهنم آهي، جڏهن بہ جهڪو ٿيندو تہ ڀڙڪائيندا سون انهن تي

انڌا ۽ گونگا ۽ ٻوڙا ڪري گڏ ڪنداسون، سندن جاءِ دوزخ آهي، جنهن مهل جهڪو ٿيندو تنهن مهل انهن لاءِ دوزخ

سَعِيْرًا ﴿٩٧﴾ ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا وَقَالُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا

ٻاھ کي. اها انهن جي سزا آهي جو اهي انڪار ڪندا هئا اسان جي آيتن جو ۽ چوندا هئا ڇا جڏهن اسان

کي وڌيڪ تپائينداسون. اها سندن سزا هن سببان آهي جو اسان جي نشانين جو انڪار ڪيائون ۽ چيائون تہ جڏهن اسين

عِظَامًا وَّرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ خَلْقًا جَدِيْدًا ﴿٩٨﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ

ٿينداسون هڏا ذرا ذرا ڇا اسان اٿاريا وينداسون پيدا ٿي نئين سر. ڇا نہ ڏٺوائون تہ

هڏا ۽ چورو ٿينداسون (تڏهن) وري نئين سر پيدا ٿي اٿاريا وينداسون ڇا؟ نہ ڏسندا آهن ڇا تہ،

اَللّٰهَ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يَّخْلُقَ مِثْلَهُمْ

الله اهو آهي جنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي قادر آهي جو پيدا ڪري انهن جهڙا ٻيا

جنهن الله آسمانن ۽ زمين کي بڻايو سو سندن اهڙي بڻائڻ تي وس وارو آهي ۽ انهن لاءِ اها مدت مقرر

النصف

وَجَعَلَ لَهُمْ اَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيْهِ ؕ فَاَبَى الظّٰلِمُوْنَ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿۹۹﴾ قُلْ

۽ ڪري انهن لاءِ هڪ وقت جنهن ۾ شڪ ناهي، پوءِ انڪار ڪيو ظالمن رڳو بي شڪرتي. چؤ

ڪيائين جنهن ۾ ڪو شڪ نہ آهي، پوءِ ظالم انڪار ڪان سواءِ ڪجھ قبول نہ ڪندا آهن. (اي پيغمبر!) چئو تہ

لَّوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُوْنَ خَزَآىِٕنَ رَحْمَةِ رَبِّيْٓ اِذًا لَّاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ

جيڪڏهن توهان مالڪ هجو ها منهنجي رب جي رحمت جي خزانن جا تہ ضرور بند رکو ها ڪپائي ڇڏڻ جي

جيڪڏهن اوهين منهنجي پالڻهار جي ٻاجھ جي خزانن جا مالڪ هجو ها تہ انهيءَ مهل (سڀ) خرچ ٿي وڃڻ جي ڊپ کان

الْاِنْفَاقِ ؕ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُوْرًا ﴿۱۰۰﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى تِسْعَ اٰيٰتٍۢ ع

خوف کان، ۽ آهي انسان تنگ دل. ۽ اسان ڏنيون موسيٰ کي نَوَ نشانيون

اوهين ضرور بند رکو ها، ۽ انسان ڀڪو ڀيچ (بخيل) آهي. ۽ بيشڪ موسيٰ کي نَوَ پڌريون نشانيون ڏنيون سون

بَيِّنٰتٍ فَسْــَٔلْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اِذْ جَآءَهُمْ فَقَالَ لَهٗ فِرْعَوْنُ

چٽيون پوءِ تون پڇ بني اسرائيل کان جڏهن اهو آيو انهن وٽ تہ چيو انهيءَ کي فرعون

پوءِ بني اسرائيلن کان پڇ تہ جڏهن (اهو) وٽن آيو تڏهن کيس فرعون چيو تہ، اي موسيٰ!

اِنِّيْ لَاَظُنُّكَ يٰمُوْسٰى مَسْحُوْرًا ﴿۱۰۱﴾ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَاۗءِ

آءٌ پانيان تو توکي اي موسيٰ جادو ڪيل. فرمايائين تون جاڻين ٿو تہ نہ لاٿيون آهن هي نشانيون

بيشڪ توکي يقينن جادو ٿيل پائيندو آهيان. (موسيٰ) چيو تہ، بيشڪ تو ڄاتو آهي تہ اهي (نشانيون)

اِلَّا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بَصَاۗىِٕرَ ۚ وَاِنِّيْ لَاَظُنُّكَ يٰفِرْعَوْنُ

مگر رب آسمانن ۽ زمين جي ظاهر دليل ڪري ۽ آءٌ سمجهان ٿو توکي اي فرعون

آسمانن ۽ زمين جي پالڻهار کان سواءِ (ٻئي ڪنهن) نہ نازل ڪيون آهن (اوهان جي) سمجهاڻ لاءِ (تہ ڪين ڏسي مون کي مڃيو). ۽ اي فرعون!

مَثْبُوْرًا ﴿۱۰۲﴾ فَاَرَادَ اَنْ يَّسْتَفِزَّهُمْ مِّنَ الْاَرْضِ فَاَغْرَقْنٰهُ وَمَنْ

تباهہ ٿيندين. پوءِ ارادو ڪيائين تہ پريشان ڪري انهن کي ملڪ ۾ پوءِ ٻوڙيوسون انکي ۽ جيڪي

بيشڪ آءٌ توکي (انهن جي انڪار سببان) هلاڪ ٿيل پائيندو آهيان. پوءِ فرعون ملڪ مان سندن لوڏڻ جو ارادو ڪيو، پوءِ فرعون ۽ سندس

مَّعَهٗ جَمِيْعًا ﴿۱۰۳﴾ لا وَّقُلْنَا مِنْۢ بَعْدِهٖ لِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اسْكُنُوا

انهيءَ سان گڏهئا سمورا. ۽ چيوسون ان کان بعد بني اسرائيل کي توهان رهو

ساري سنگت کي ٻوڙيوسون. ۽ ڪائنس پوءِ بني اسرائيلن کي چيوسون تہ انهيءَ ملڪ ۾ رهو

الْاَرْضَ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيْفًا ﴿۱۰۴﴾ ؕ وَبِالْحَقِّ

ملڪ ۾ پوءِ جڏهن ايندو وعدو آخرت جو آڻينداسون توهان کي گڏي سڏي. ۽ حق سان

پوءِ جڏهن آخرت جو وعدو آيو (تڏهن) اوهان کي لپيٽي آڻينداسون. ۽ ان (قرآن) کي اسان سچ سان نازل

وقف لازم

اَنۡزَلۡنٰهُ وَبِالۡحَقِّ نَزَلَ ؕ وَمَاۤ اَرۡسَلۡنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَّنَذِیۡرًا ﴿۱۰۵﴾

نازل ڪيوسون قرآن کي ۽ حق سان لٿو. ۽ نہ موڪليوسون توکي مگر خوشخبري ڏيندڙ ۽ خوف ڀڏائيندڙ.

ڪيو آهي ۽ اهو سچ سان نازل ٿيو آهي. ۽ توکي خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ کان سواءِ نہ موڪليوسون.

وَقُرۡاٰنًا فَرَقۡنٰهُ لِتَقۡرَاَهٗ عَلَی النَّاسِ عَلٰی مُكۡثٍ وَّنَزَّلۡنٰهُ تَنۡزِیۡلًا ﴿۱۰٦﴾

۽ قرآن کي ڌار ڌار ڪيوسون جيئن تون پڙهين اهو ماڻهن تي ڍر سان ۽ نازل ڪيوسون انهيءَ کي درجي بدرجي.

۽ اسان قرآن کي جدا جدا (سورتون ۽ آيتون) هن لاءِ ڪيوسون تہ اهو ماڻهن کي آهستي آهستي پڙهي ٻڌائين ۽ اُن کي ٿورو ٿورو ڪري لاٿوسون.

قُلۡ اٰمِنُوۡا بِهٖۤ اَوۡ لَا تُؤۡمِنُوۡا ؕ اِنَّ الَّذِیۡنَ اُوۡتُوا الۡعِلۡمَ مِنۡ قَبۡلِهٖۤ اِذَا

چؤ توهان مڃيو انکي يا نہ مڃيو. بيشڪ جن کي ڏنو ويو آهي علم انهيءَ کان اڳ ۾ جڏهن

(اي پيغمبر!) چئو تہ. اوهين اُن (قرآن) کي مڃيو توڙي نہ مڃيو. بيشڪ جن کي هن کان اڳ علم ڏنو ويو آهي تن وٽ جڏهن

یُتۡلٰی عَلَیۡهِمۡ یَخِرُّوۡنَ لِلۡاَذۡقَانِ سُجَّدًا ﴿۱۰۷﴾ۙ وَّیَقُوۡلُوۡنَ سُبۡحٰنَ رَبِّنَاۤ

تلاوت ڪئي وڃي ٿي انهن تي تہ ڪري پوندا آهن منهن ڀر سجدي ۾. ۽ چوندا آهن پاڪ آهي اسان جو پروردگار

(قرآن) پڙهبو آهي (تڏهن) سجدو ڪندڙ ٿي ڪاڏين ڀر ڪِرندا آهن. ۽ چوندا آهن تہ اسان جو پالڻهار پاڪ آهي.

اِنۡ كَانَ وَعۡدُ رَبِّنَا لَمَفۡعُوۡلًا ﴿۱۰۸﴾ وَیَخِرُّوۡنَ لِلۡاَذۡقَانِ یَبۡكُوۡنَ وَ

بيشڪ آهي وعدو اسان جي رب جو پورو ٿيل. ۽ ڪِرندا آهن ڪاڏين ڀر روئندي ۽

بيشڪ اسان جي پالڻهار جو انجام ضرور (پورو) ٿيڻو آهي. ۽ روئندا ڪاڏين ڀر ڪِرندا آهن ۽ (قرآن)

یَزِیۡدُهُمۡ خُشُوۡعًا ﴿۱۰۹﴾ السجدة قُلِ ادۡعُوا اللّٰهَ اَوِ ادۡعُوا الرَّحۡمٰنَ ؕ اَیًّا مَّا

السجدة ۴

وڌائي ٿو انهن جي عاجزي کي. چؤ سڏيو الله کي يا سڏيو رحمان کي. جيئن بہ

منجهن عاجزي وڌائيندو آهي. (اي پيغمبر!) چئو تہ. (الله کي) الله سڏيو يا رحمان سڏيو. جنهن نالي سان

تَدۡعُوۡا فَلَهُ الۡاَسۡمَآءُ الۡحُسۡنٰی ۚ وَلَا تَجۡهَرۡ بِصَلَاتِكَ وَلَا

سڏيو پوءِ انهيءَ جا سڀ نالا سهڻا آهن. ۽ نہ ڏاڍيان پڙهہ پنهنجي نماز ۽ نہ

(اوهين) سڏيو انهيءَ جا (سڀ) نالا سهڻا آهن. ۽ پنهنجي نماز ۾ نڪي تمام ڏاڍيان پڙهہ ۽ نڪي

تُخَافِتۡ بِهَا وَابۡتَغِ بَیۡنَ ذٰلِكَ سَبِیۡلًا ﴿۱۱۰﴾ وَقُلِ الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِیۡ

هوريان پڙهہ اِها ۽ وٺ وچٿرو رستو. ۽ چؤ سڀ تعريفون الله جون آهن جو

تمام هوريان پڙهہ. انهيءَ جي وچواري واٽ اختيار ڪر. ۽ چئو تہ. سڀ ساراهہ انهيءَ الله کي جڳائي جنهن

لَمۡ یَتَّخِذۡ وَلَدًا وَّلَمۡ یَكُنۡ لَّهٗ شَرِیۡكٌ فِی الۡمُلۡكِ وَلَمۡ یَكُنۡ

نہ ٺورکي اولاد ۽ ناهي ان جو ڪو شريڪ ملڪ ۾ ۽ ناهي

(پاڻ لاءِ) ڪو اولاد نہ ورتو آهي ۽ نڪي سندس ملڪ ۾ ڪو ڀائيوار آهي ۽ نڪي

لَّهٗ وَلِیٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِیْرًا ﴿١١١﴾ ع

ان جو كوئي مددگار كمزوري كان ۽ وڏائي بيان كر انهيءَ جي تمام وڏو جائي.

كنهن هيڻائي جي سبب سندس كو مددگار آهي ۽ هن جي گهڻي قدر وڏائي بيان كر.

سُوْرَةُ الْكَهْفِ مَكِّيَّةٌ — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ — اٰیَاتُهَا ١١٠ رُكُوْعَاتُهَا ١٢

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْٓ اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتٰبَ وَلَمْ یَجْعَلْ لَّهٗ

سڀ تعريف الله لاءِ آهي، جنهن نازل كيو پنهنجي ٻانهي تي كتاب ۽ نه كيائين ان ۾

سڀ ساراهه انهيءَ الله كي جڳائي جنهن پنهنجي ٻانهي (محمد ﷺ) تي كتاب لاٿو ۽ اُن ۾ كو ڏِنگ (ڏانو) نه

عِوَجًا ؕ ﴿١﴾ قَیِّمًا لِّیُنْذِرَ بَاْسًا شَدِیْدًا مِّنْ لَّدُنْهُ وَیُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِیْنَ

كو وڪڙ. بالكل سڌو جئن ڊيڄاري عذاب سخت كان پنهنجي طرفان ۽ خوشخبري ڏئي ايمان وارن كي

رکيائين. (هن لاءِ) سڌو كيائين ته پاڻ وٽان سخت مصيبت كان كافرن كي ڊيڄاري ۽ اُنهن مؤمنن كي خوشخبري

الَّذِیْنَ یَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾ مَّاكِثِیْنَ فِیْهِ

جيكي كندا آهن چڱا كم ته انهن لاءِ آهي اجر سٺو. تكندا ان ۾

ڏئي جيكي چڱا كم كندا آهن ته انهن لاءِ چڱو اجر آهي. منجهس سدائين رهڻ وارا آهن.

اَبَدًا ﴿٣﴾ وَّیُنْذِرَ الَّذِیْنَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ﴿٤﴾ مَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ

هميش. ۽ خوف ڏياري انهن كي جن چيو ته ورتو آهي الله پٽ. كانهي انهنكي ان جي كا

۽ اُنهن كي ڊيڄاري جيكي چون ٿا ته الله (پاڻ لاءِ) پٽ ورتو آهي. جنهن جو نكي كين

عِلْمٍ وَّلَا لِاٰبَآئِهِمْ ؕ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ ؕ اِنْ

خبر ۽ نكي سندن ابن ڏاڏن كي، وڏي آهي اها ڳالهه جا نكري ٿي انهن جي واتن مان، نه ٿا

۽ نكي سندن پيءُ ڏاڏن كي كو علم آهي. وڏي (گناه جي) ڳالهه آهي جا سندن واتن مان نكري ٿي! آهي

یَّقُوْلُوْنَ اِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَّمْ

ڳالهائن مگر كوڙ. سو شايد تون هلاك كندين پنهنجي سر كي انهن جي پٺيان جيكڏهن اهي نه

كوڙ چوڻ كان سواءِ (ٻيو كجهه) نه چوندا آهن. جيكڏهن انهن هن (قرآن واري) ڳالهه تي ايمان نه آندو ته شايد تون (اي

یُؤْمِنُوْا بِهٰذَا الْحَدِیْثِ اَسَفًا ﴿٦﴾ اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زِیْنَةً

مڃين هن ڳالهه كي ارمان كندي. اسان بڻايو سون ان كي جيكي ڌرتي مٿان آهي سينگار

پيغمبر! ان) ارمان كان سندن پويان پاڻ هلاك كرين. جيكي زمين تي آهي سو اسان اُن جي سينگار لاءِ هن كري كيو

لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ⑦ وَاِنَّا لَجٰعِلُوْنَ مَا عَلَيْهَا

ان جو جتن آزمايون انهنکي تہ کهڙا آهن نيڪو ڪار. ۽ اسان ئي ڪندڙ آهيون جيڪي انهيءَ تي آهي

تہ کين آزمايون تہ انهن منجهان عملن ۾ وڌيڪ چڱو ڪير آهي؟. ۽ ان زمين تي جيڪا (آبادي) آهي سا اسين

صَعِيْدًا جُرُزًا ⑧ اَمْ حَسِبْتَ اَنَّ اَصْحٰبَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيْمِ

ميدان صاف. ڇا توسمجهيو آهي تہ صاحب غارجا ۽ رقيم وارا

ميدان ڪرڻ وارا آهيون. ڀانيو اٿيئي ڇا؟ تہ غار ۽ رقيم (سندن نالن واري ڪتبي) وارا

كَانُوْا مِنْ اٰيٰتِنَا عَجَبًا ⑨ اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوْا رَبَّنَآ

اسان جي قدرتن مان عجيب آهن. جڏهن پناه ورتي جوانن ڇُر ۾ پوءِ چيائون اي رب اسان جا

اسان جي عجب نشانين مان هئا!. جڏهن غار ۾ انهن جوانن پناه ورتي تڏهن چيائون تہ اي اسان جا پالڻهار!

اٰتِنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً وَّهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا ⑩ فَضَرَبْنَا

ڪر اسان تي پنهنجي طرفان ٻاجهہ ۽ تيار ڪر اسان لاءِ اسان جي ڪم ۾ آساني. پوءِ هنياسون

پاڻ وٽان اسان کي ٻاجهہ عطا ڪر ۽ اسان جي ڪم ۾ اسان لاءِ آساني ڪر!. پوءِ ڪيترائي ورهہ غار ۾ سندن ڪنن تي

عَلٰٓى اٰذَانِهِمْ فِى الْكَهْفِ سِنِيْنَ عَدَدًا ⑪ ثُمَّ بَعَثْنٰهُمْ لِنَعْلَمَ اَيُّ

انهن جي ڪنن تي پردا غار ۾ ڪيترائي سال. پوءِ اٿاريوسون انهنکي جيئن ڄاڻون تہ

(ڪهاڻي ننڊ جا پردا) هنياسون. وري کين هن لاءِ اٿاريوسون تہ ڏيکاريون تہ جا مدت رهيا سا

ع ۱۲ / ۱۴ الْحِزْبَيْنِ اَحْصٰى لِمَا لَبِثُوْٓا اَمَدًا ⑫ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَاَهُمْ

ٻن ٽولن مان ڪهڙي ڳڻيو آهي پنهنجي رهڻ جو وقت. اسان ٻڌايون ٿا توکي خبر انهن جي

ٻنهي ٽولين مان ڪهڙيءَ کي ياد آهي؟. اسين توکي سندن سچي خبر بيان ڪريون ٿا. بيشڪ اهي چند نوجوان

بِالْحَقِّ ۭ اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوْا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنٰهُمْ هُدًى ⑬ وَّرَبَطْنَا

پوري، تہ اهي اهڙا جوان هئا جن ايمان آندو هئو پنهنجي پالڻهار تي ۽ اسان وڌائي هئي انهن جي سمجهہ. ۽ ڏاڍو ڪيوسون

هئا جو پنهنجي رب تي ايمان آندو هئائون ۽ کين وڌيڪ هدايت ڏني هئي سون. ۽ سندن دلين کي مضبوط

عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اِذْ قَامُوْا فَقَالُوْا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

انهن جي دلين کي جڏهن اٿيا تہ چيائون اسانجو رب آهي رب آسمانن ۽ زمين جو

ڪيوسون. جڏهن اٿيا تڏهن چيائون تہ، اسان جو رب!ا آسمانن ۽ زمين جو رب آهي ان کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي

لَنْ نَّدْعُوَا۟ مِنْ دُوْنِهٖٓ اِلٰهًا لَّقَدْ قُلْنَآ اِذًا شَطَطًا ⑭ هٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا

هرگز نہ سڏينداسون انهيءَ کان سواءِ ٻيو ڏٺي تہ تہ ڳالهايوسون تڏهن عقل کان پري. اها اسان جي قوم آهي

معبود ڪري نہ سڏينداسون (جي سڏيوسون تہ) ضرور بيشڪ انهي مهل بيهودي ڳالهہ چئي سون. اسان جي هن

اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً ؕ لَوْلَا يَاْتُوْنَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطٰنٍۭ بَيِّنٍ ؕ

جن ٺاهيا الله کان سواءِ ٻيا خدا. ڇو نہ ٿا آڻين انهن تي ڪو دليل پڌرو.

قوم الله کان سواءِ ٻيا معبود ورتا آهن. ڇو نه ڪو پڌرو دليل آڻيندا آهن؟ پوءِ جيڪو

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ؕ ﴿۱۵﴾ وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوْهُمْ

پوءِ ڪير وڌيڪ ظالم آهي ان کان جيڪو ٺاهي الله تي ڪوڙ. ۽ جڏهن پاسيرا ٿيا آهيو انهن کان

الله تي ڪوڙو ناهه ٺاهي تنهن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ ۽ جڏهن اوهين انهن (مشرڪن) کان ۽ الله کان سواءِ

وَمَا يَعْبُدُوْنَ اِلَّا اللّٰهَ فَاْوٗٓا اِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ

۽ جن جي عبادت ڪن ٿا الله کانسواءِ پوءِ هلي ويهو غار ۾ تہ پکيڙيندو توهان لاءِ توهان جو رب

جن کي پوڄيندا آهن تن کان پاسي ٿيو تڏهن غار ڏانهن پناه وٺو تہ اوهان جو رب اوهان لاءِ پنهنجي رحمت پکيڙيندو

مِّنْ رَّحْمَتِهٖ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِّنْ اَمْرِكُمْ مِّرْفَقًا ﴿۱۶﴾ وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا

پنهنجي رحمت ۽ تيار ڪندو توهان لاءِ توهان جي ڪم ۾ آسائي. ۽ تون ڏسندين سج کي جڏهن

۽ اوهان جي ڪم ۾ اوهان لاءِ سولائي مهيا ڪندو. ۽ (اي ڏسندڙ!) جڏهن سج اُڀري (تڏهن)

طَلَعَتْ تَّزٰوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِيْنِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَّقْرِضُهُمْ

اڀري ٿو تہ لڙي ٿو انهن جي غار کان طرف ساڄي ۽ جڏهن لهي ٿو تہ ڪتري ٿو انهن کي

ڏسندين تہ (اُس) سندن غار کان ساڄي پاسي لڙندي آهي ۽ جڏهن لهي تڏهن سندس کابي پاسي

ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِيْ فَجْوَةٍ مِّنْهُ ؕ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ ؕ مَنْ

طرف کابي ۽ اهي آهن اگهڙ ۾ ان جي. اهو نظارو الله جي قدرتن مان آهي. جنهن کي

مڙندي آهي ۽ اهي اُن (غار جي) ويڪرائيءَ ۾ آهن. اِها الله جي نشانين مان آهي. جنهن کي الله هدايت

يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ وَلِيًّا

هدايت ڪري الله تہ اهو هدايت وارو آهي. ۽ جنهن کي گمراهہ ڪري تہ نہ لهندين تون ان جو ڪوئي ساٿي

ڪري سو هدايت وارو آهي، ۽ جنهن کي گمراهہ ڪري تنهن لاءِ ڪو بہ دوست واٽ ڏيکاريندڙ نہ لهندين.

مُّرْشِدًا ﴿۱۷﴾ ع وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا وَّهُمْ رُقُوْدٌ ۖۗ وَّنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ

رهبر. ۽ تون سمجهندين انهنکي جاڳندڙ هوڙا انهن اهي سُتل آهن ۽ اٿلايون ٿا انهن کي طرف

۽ تون کين جاڳندڙ ڀائيندين پر اهي (ننڊ ۾) سمهيل آهن ۽ کين ساڄي پاسي ۽

الْيَمِيْنِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖۗ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيْدِ ؕ

ساڄي ۽ طرف کابي ۽ سندن ڪتو پٽاريون ويٺو آهي پنهنجون ڏستيون در تي.

کابي پاسي تي اٿلائيندا آهيون ۽ سندن ڪتو چائنٺ تي اڳيون ٽنگون ڊگهيريو پيو آهي.

لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَّلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾
جي تون ليئو پائين انهن ڏانهن تہ پٺي ڏئي ڀڄين انهن کان ۽ ڀرجي وڃين انهن کان دهشت ۾.
جيڪڏهن مٿن ڀيهي ڏسين تہ کانئن ڀڄندڙ ٿي پٺي ڦيرين ۽ کانئن دهشت مان ڀرجي وڃين.

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنٰهُمْ لِيَتَسَآءَلُوْا بَيْنَهُمْ ؕ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ
۽ ائين ئي اٿاريوسون انهن کي جيئن پڇا ڳاڇا ڪن پاڻ ۾، ڳالهايو هڪڙي انهن مان ڪيترو
۽ اهڙيءَ طرح کين هن لاءِ اٿاريوسون تہ پاڻ ۾ پڇن، منجهائن چوندڙ چيو تہ (اوهين هتي) ڪيترو ترسيؤ؟

لَبِثْتُمْ ؕ قَالُوْا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ؕ قَالُوْا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا
ترسيا آهيو، چيائون ترسيا آهيون ڏينهن يا حصو ڏينهن جو، چيائون رب توهانجو وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي جيترو
چيائون تہ هڪ ڏينهن يا ڏينهن جو ڪجهہ (حصو) رهياسون. (ڪن) چيو تہ جيترو اوهين رهيا آهيو سو اوهان

لَبِثْتُمْ ؕ فَابْعَثُوْٓا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهٖٓ اِلَى الْمَدِيْنَةِ فَلْيَنْظُرْ
رهيا آهيو، پوءِ موڪليو پاڻ مان هڪڙي کي پنهنجي سِڪي هِن سان شهر ڏانهن پوءِ ڏسي تہ
جو رب وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي، پوءِ پاڻ مان هڪ کي هن پنهنجي سِڪي سان شهر ڏانهن موڪليو پوءِ پلي ڏسي

اَيُّهَآ اَزْكٰى طَعَامًا فَلْيَاْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ
ڪهڙو آهي پاڪ کاڌو پوءِ آڻي توهان لاءِ کاڌو ان مان ۽ سوچي ڪم ڪري ۽ نہ پتو ڏئي
تہ اُن (ڳوٺ) جو ڪهڙو وڌيڪ پاڪ (حلال) طعام آهي پوءِ منجهانئس ڪجهہ (طعام) اوهان وٽ آڻي ۽ جڳائي تہ (خريداري مهل) نرمي (۽

بِكُمْ اَحَدًا ﴿١٩﴾ اِنَّهُمْ اِنْ يَّظْهَرُوْا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوْكُمْ اَوْ يُعِيْدُوْكُمْ
توهانجو ڪنهين کي. اهي جيڪڏهن واقف ٿيندا توهان تي تہ پٿر هڻندا توهانکي يا موٽائيندا توهانکي
هوشياري) ڪري ۽ اوهان جو حال ڪنهن هڪڙي کي (بہ) نہ ڄاڻائي. ڇو تہ جيڪڏهن (اهي) اوهان تي واقف ٿيندا تہ اوهان کي سنگسار ڪندا يا

فِيْ مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوْٓا اِذًا اَبَدًا ﴿٢٠﴾ وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ
پنهنجي مذهب ۾ ۽ هرگز نہ ڇٽي سگهندؤ تنهن وقت ڪڏهن بہ. ۽ اهڙي طرح واقف ڪرايوسون انهن تي
پنهنجي مذهب ۾ اوهان کي موٽائيندا ۽ اُنهيءَ مهل اوهين بلڪل ڪڏهن نہ ڪامياب ٿيندؤ. ۽ اهڙيءَ طرح (تڏهن) ماڻهن کي هن لاءِ مٿن

لِيَعْلَمُوْٓا اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّاَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيْهَا ۚ اِذْ
جيئن ماڻهو ڄاڻن تہ وعدو الله جو سچو آهي ۽ بيشڪ قيامت ناهي ڪو شڪ اُن ۾، جڏهن
خبردار ڪيوسون تہ ڄاڻن تہ الله جو انجام سچو آهي ۽ بيشڪ قيامت (ٿيڻي) آهي، منجهس ڪو شڪ نہ آهي. تڏهن

يَتَنَازَعُوْنَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوْا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا ؕ رَبُّهُمْ
ماڻهو جهڳڙو پيا ڪن پاڻ ۾ پنهنجي ڳالهہ تي پوءِ چيائون اڏيو انهن تي ڪا جاءِ، انهن جو رب
انهن جي ڳالهہ بابت پاڻ ۾ جهڳڙو ڪرڻ لڳا، پوءِ چيائون تہ، انهن (جي غار) تي ڪا اڏاوت اڏيو. سندن پالڻهار

نصف القرآن باعتبار عدد الحروف تاءُ التاء بعد الياء من النصف الأول واللام الثانية من النصف الأخير ١٢

أَعْلَمُ بِهِمْ ۗ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰٓ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم

وڌيڪ ڄاڻي ٿو انهن کي، چيو انهن جيڪي اڳرا هئا پنهنجي ڪم ۾ ته ٺاهينداسون انهن وٽ

ڪين وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي. جيڪي پنهنجي ڳالهه ۾ غالب ٿيا تن چيو ته. انهن (جي غار) تي مسجد ضرور ٺاهينداسون.

مَّسْجِدًا ﴿٢١﴾ سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ

مسجد. اجهو چوندا اهي ٽي آهن چوٿون انهن جو ڪتو آهي، ۽ ڪي چوندا ته پنج آهن ڇهون انهن

(ڪي) چوندا ته (اهي) ٽي آهن، چوٿون سندن ڪتو آهي، (ڪي) چوندا ته پنج آهن، ڇهون سندن

كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ ۖ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ قُل رَّبِّي

جو ڪتو آهي ڇُٽيندي اڻڏٺي کي، ۽ ڪي چوندا ته ست آهن ۽ اٺون انهن جو ڪتو آهي، تون چؤ منهنجو رب

ڪتو آهي، ڳجهه بابت اٽڪل هڻندا آهن. ۽ (ڪي) چوندا ته ست آهن اٺون سندن ڪتو آهي. (اي پيغمبرا) چئو ته.

أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ۗ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَآءً

بهتر ڄاڻي ٿو انهن جي عدد کي نه ٿا ڄاڻن انهن کي مگر ٿورا، پوءِ نه ڪر بحث انهن بابت مگر بحث

سندن ڳاڻيٽو منهنجو پالڻهار وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي، انهن کي رڳا ڪي ٿورا ڄاڻندا آهن. پوءِ انهن بابت سرسري جهڳڙي ڪرڻ کان سواءِ جهڳڙو نه ڪر

ظَاهِرًا ۖ وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾ وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايْءٍ إِنِّي ع٥ ١٥

ظاهرو ۽ نه پڇا ڪر انهن جي هنن مان ڪنهن کان. ۽ نه چئجانءِ ڪنهن ڪم لاءِ ته آءٌ

۽ نڪي انهن بابت ڪافرن مان ڪنهن هڪ کان پڇا ڪرا. ۽ ڪنهن ڪم لاءِ هرگز نه چئو ته، آءٌ پڪ

فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾ إِلَّآ أَن يَشَآءَ اللَّهُ ۚ وَاذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ

ڪندس اهو سڀاڻي. مگر هي ته جي گهري الله ۽ سنڀال پنهنجي رب کي جڏهن وسارين ۽ چؤ

هيءُ سڀاڻي ڪندس!، پر (چئو) انشاء الله. ۽ جڏهن وسارين (تڏهن) پنهنجي رب کي ياد ڪر ۽ چئو ته.

عَسَىٰٓ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾ وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ

اميد آهي ته ڏيکاريندو مونکي منهنجو رب وڌيڪ ويجهي انهيءَ کان چڱي راهه. ۽ اهي رهيا پنهنجي غار ۾

سگهوئي منهنجو پالڻهار هن کان به وڌيڪ ويجهو سڌو رستو مون کي ڏيکاريندو. ۽ اهي پنهنجي غار ۾

ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا ۖ لَهُۥ

ٽي سؤ سال ۽ وڌيڪ رهيا نوورهيه. چؤ الله گهڻو ڄاڻي ٿو جيترو رهيا، انهيءَ وٽ آهي

ٽن سون ورهن کان، نو ورهه وڌيڪ رهيا. چئو ته. جيڪي رهيا سو الله وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي. ان کي آسمانن

غَيْبُ السَّمَٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ أَبْصِرْ بِهِۦ وَأَسْمِعْ ۚ مَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ

ڳجهه آسمانن ۽ زمين جو، اهو واهه جو ڏسي ٿو ۽ واهه جو ٻڌي ٿو، نه آهي انهن لاءِ ان کانسواءِ

۽ زمين جو ڳجهه (معلوم) آهي. ڪهڙو عجيب ڏسندڙ ۽ ڪهڙو عجيب ٻڌندڙ آهي! ان کان سواءِ ڪو انهن جو مددگار نه آهي.

مِنْ وَّلِيٍّ ؗ وَّلَا يُشْرِكُ فِيْ حُكْمِهٖٓ اَحَدًا ۲۶ وَاتْلُ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ

كوئي مددگار ۽ نہ ٿو شريڪ ڪري پنهنجي حڪومت ۾ ڪنهن کي. ۽ پڙهہ جيڪي وحي موڪليو ويو توڏانهن

۽ پنهنجي حڪم ۾ ڪنهن هڪ کي ڀائيوار نہ ڪندو آهي. ۽ تنهنجي پالڻهار جي ڪتاب مان جيڪي توڏانهن

مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ ؕ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ قف وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُوْنِهٖ مُلْتَحَدًا ۲۷

تنهنجي رب جي ڪتاب مان ناهي ڪوئي بدلائيندڙ ان جي قولن کي، ۽ هرگز نہ لهندين تون انهيءَ کانسواءِ ڪا جاءِ پناهہ.

وحي ڪيو ويو سو پڙهہ سندس حڪم کي ڪا ڦيرڦار نہ آهي، ۽ اُن کان سواءِ تون ڪا واهہ نہ لهندين.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ

۽ بند ڪر پنهنجو پاڻ کي گڏ انهن سان جيڪي سڏين ٿا پنهنجي رب کي صبح ۽ شام

۽ پاڻ کي اُنهن سان صبر ۾ رک جيڪي پنهنجي پالڻهار کي صبح ۽ سانجهيءَ جو ياد ڪندا آهن، سندس رضامندي گهرندا

يُرِيْدُوْنَ وَجْهَهٗ وَلَا تَعْدُ عَيْنٰكَ عَنْهُمْ ۚ تُرِيْدُ زِيْنَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ

چاهين ٿا انهيءَ جو رضامندو ۽ نہ ڦرن تنهنجون نگاهون انهن کان چاهين ٿو رونق دنيا جي زندگي جي،

آهن ۽ (گهرجي تہ) تنهنجون اکيون دنيا جي حياتيءَ جي سينگار جو ارادو رکي اُنهن (ياد ڪندڙن) کان (هٽي پاسي) نہ واجهائين.

وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهٗ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ وَكَانَ اَمْرُهٗ

۽ نہ چيو وٽ ان جو جنهنجي دل کي غافل ڪيوسون پنهنجي ذڪر کان ۽ اهو ڪيڙلڳو پنهنجي خواهش کي ۽ آهي ڪم انجو

۽ اُنهيءَ جي فرمانبرداري نہ ڪر جنهن جي دل اسان پنهنجي ياد ڪرڻ کان غافل ڪئي ۽ پنهنجي خواهش جي پٺيان لڳو ۽

فُرُطًا ۲۸ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ قف فَمَنْ شَآءَ فَلْيُؤْمِنْ وَّمَنْ شَآءَ

حد کان لنگهيل. ۽ چؤ تہ حق آيل آهي توهان جي رب کان، پوءِ جيڪو چاهي مڃي، ۽ جيڪو چاهي

سندس ڪم حد کان وڌيل آهي. ۽ چئو تہ، (اهو سخن) اوهان جي پالڻهار وٽان (آيل) سچ آهي، پوءِ جنهن کي وڻي

فَلْيَكْفُرْ ۙ اِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ نَارًا ۙ اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ؕ وَاِنْ

نہ مڃي، بيشڪ اسان تيار ڪئي آهي ظالمن لاءِ باهہ ويڙهي ويندا انهنکي ان جا پردا، ۽ جيڪڏهن

سو ايمان آڻي ۽ جنهن کي وڻي سو نہ مڃي. اسان ظالمن لاءِ باهہ تيار ڪئي آهي ۽ اُن جا پردا اُنهن کي ويڙهيندا، ۽

يَّسْتَغِيْثُوْا يُغَاثُوْا بِمَآءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوْهَ ؕ بِئْسَ الشَّرَابُ ؕ وَ

رڙندا پاڻي لاءِ تہ ملندن پاڻي جهڙو ٽامو پگهريل، پچندو مُنهن کي، ڏاڍو بڇڙو آهي اهو پاڻي، ۽

جيڪڏهن فرياد ڪندا تہ انهن جي فرياد اهڙي پاڻيءَ سان ورنائي ويندي جو پگهاريل ٽامي وانگر هوندو سندن منهن کي پُچندو، اُهو بڇڙو پيئڻ آهي! ۽

سَآءَتْ مُرْتَفَقًا ۲۹ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ

بري آهي جاءِ آرام جي. بيشڪ جن ايمان آندو ۽ ڪيا چڱا ڪم اسين نہ وڃائيندا سون ثواب

بڇڙو آرام جو هنڌ آهي. بيشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تہ جنهن چڱو ڪم ڪيو آهي، تنهن جو اجر اسين

الثلثة

مَنْ اَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ
ان جو جنھن پلو کم کيو. انھن لاءِ آھن باغ ٽکڻ لاءِ وھنديون انھن ھيٺان
نہ وڃائيندا آھيون. اِھي (اھي) آھن جن لاءِ (بھشت)عدن جا باغ آھن جن جي ھيٺان نھرون

الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّيَلْبَسُوْنَ ثِيَابًا
واھيون پارايا ويندا اتي ڪنگڻ سون جا ۽ پھريندا ڪپڙا
وھنديون آھن. منجھن سونن ڪنگڻن جا زيور انھن کي پارايا ويندا ۽

خُضْرًا مِّنْ سُنْدُسٍ وَّاِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ ۭ نِعْمَ
ساوا سنھي پٽ جا ۽ ٿلھي ريشم جا ٽيڪون ڏيندڙ ھوندا اتي پلنگن تي، تمام پلو آھي
سُندس ۽ استبرق پٽ جي سائي پوشاڪ ڍڪيندا، اتي تختن تي تڪيو لائي وھندا. اِھو بدلو

الثَّوَابُ ۭ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾ ع وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا ع ٩ ١٦
بدلو، ۽ ڀلي آھي جاءِ آرام جي. ۽ ٻڌاءِ انھنکي مثال ٻن ماڻھن جو ڏناسون
ڀلو آھي، ۽ آرام جي جاءِ بہ ڀلي آھي!. ۽ (اي پيغمبر!) ڪين ٻن ماڻھن جو قصو بيان ڪر، اُنھن مان ھڪڙي لاءِ

لِاَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ اَعْنَابٍ وَّحَفَفْنٰهُمَا بِنَخْلٍ وَّجَعَلْنَا
ٻنھي مان ھڪڙي کي ٻہ باغ انگورن جا. ۽ اسان ڪيون چوڌاري انھن جي ڪجيون ۽ ڪئي سون
انگورن جا ٻہ باغ پيدا ڪيا ھئاسون ۽ اُنھن جي چوڌاري ڪجيون پيدا ڪيون ھيون سون ۽

بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾ ۭ كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ اُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِّنْهُ شَيْـًٔا ۙ وَّ
ٻنھي ۾ اندر پوک، ٻنھي باغن ڏنو ڦل پنھنجو ۽ نہ گھٽايائون ان مان ڪجھ بہ ۽
انھن جي وچ ۾ پوک پيدا ڪئي ھئي سون. ٻنھي باغن پنھنجا ميوا پچايا ۽ منجھائن ڪجھ گھٽ نہ ڪيائون

فَجَّرْنَا خِلٰلَهُمَا نَهَرًا ﴿٣٣﴾ ۙ وَّكَانَ لَهٗ ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهٖ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗٓ
وھايوسون انھن جي وچ ۾ واھہ. ۽ ٿيو ان لاءِ ميوو، پوءِ چيائين پنھنجي سنگتي کي جڏھن ڳالھائي پيو ان سان
۽ اُنھن جي وچ ۾ واھہ وھايوسون. ۽ ان کي (گھڻو) ڦر مليو، پوءِ پنھنجي سنگتيءَ سان ڳالھائيندي کيس چيائين تہ

اَنَا اَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَّاَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾ وَدَخَلَ جَنَّتَهٗ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ ۚ
آءٌ گھڻو آھيان توکان مال ۾ ۽ عزت وارو ھمراھن ۾. ۽ گھڙيو پنھنجي باغ ۾ ھو ڏانھن ظلم ڪندڙ ھئو پاڻ لاءِ.
آءٌ توکان مال ۾ وڌيڪ آھيان ۽ افرادن جي اعتبار کان (بہ) وڌيڪ طاقتور آھيان. ۽ پنھنجي باغ ۾ گھڙيو ۽ اھو پاڻ لاءِ ظالم ھو،

قَالَ مَآ اَظُنُّ اَنْ تَبِيْدَ هٰذِهٖٓ اَبَدًا ﴿٣٥﴾ ۙ وَّمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّ
چيائين آءٌ نہ ٿو ڀانيان تہ ويران ٿيندو ھي باغ ڪڏھن بہ. ۽ نہ ٿو ڀانيان تہ قيامت قائم ٿيندي ۽
چيائين تہ مون کي ھن (باغ) جي ناس ٿيڻ جو بلڪل ڪو گمان نہ آھي. ۽ نڪي قيامت جي قائم ٿيڻ جو مون کي ڪو

لَئِنْ رُّدِدْتُّ اِلٰى رَبِّيْ لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهٗ صَاحِبُهٗ

جيڪڏهن رجوع ڪيو ويو مونکي پنهنجي رب ڏانهن تہ ضرور لهندس ان ڪان بهتر جڳهہ. چيو ان کي سندس ساٿيءَ

گمان آهي ۽ جيڪڏهن پنهنجي پالڻهار ڏانهن (ڪڏهن) موٽيس (بہ) تہ هن ڪان (بہ) ڀلي جاءِ ضرور لهندس. سندس سنگتيءَ ساڻس ڳالهہ ڪندي

وَهُوَ يُحَاوِرُهٗٓ اَكَفَرْتَ بِالَّذِيْ خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ

جڏهن اهو ڳالهائي پيو ڇا تون منڪر ٿيو آهين انهيءَ جو جنهن پيدا ڪيو توکي مٽيءَ مان پوءِ قطري مان

ڪندي ڪيس چيو تہ، جنهن توکي مٽيءَ مان بڻايو، وري نطفي مان وري سنئين لڳين مڙس ڪيائين، تنهن جو ڇو تو انڪار ڪيو؟.

ثُمَّ سَوّٰىكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾ لٰكِنَّا۠ هُوَ اللّٰهُ رَبِّيْ وَلَآ اُشْرِكُ بِرَبِّيْٓ اَحَدًا ﴿٣٨﴾ وَلَوْلَآ

پوءِ بڻايائين توکي ماڻهو. پر آءٌ چوان ٿو تہ اهوئي الله منهنجو رب آهي ۽ آءٌ نہ ٿو شريڪ ڪريان پنهنجي رب سان ڪنهن کي. ۽ ڇو نہ

(آءٌ هيءَ ويساهہ رکندو آهيان تہ) منهنجو پالڻهار الله آهي ۽ آءٌ پنهنجي پالڻهار سان ڪوبہ شريڪ نہ ڪندس. ۽ جڏهن

اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ اللّٰهُ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ اِنْ تَرَنِ اَنَا

جڏهن داخل ٿئين پنهنجي باغ ۾ چيئي تہ جيڪي گهري الله ناهي طاقت مگر الله جي. جيڪڏهن تون ڏسين ٿو مونکي تہ آءٌ

تون پنهنجي باغ ۾ گهڙين تڏهن ڇو نہ چيئي تہ ماشاءالله! (جيڪي الله گهريو سو ٿيڻو آهي) الله (جي مدد) کان سواءِ ڪا طاقت نہ

اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَّوَلَدًا ﴿٣٩﴾ فَعَسٰى رَبِّيْٓ اَنْ يُّؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ

گهٽ آهيان توکان مال ۽ اولاد ۾. پوءِ اميد آهي تہ منهنجو رب ڏئي مونکي بهتر تنهنجي باغ کان

آهي، جيڪڏهن تون پاڻ کان مون کي مال ۽ اولاد ۾ گهٽ ڏسين ٿو تہ اميد آهي جو منهنجو پالڻهار تنهنجي باغ کان ڀلو مون کي ڏئي

وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيْدًا زَلَقًا ﴿٤٠﴾ اَوْ

۽ موڪلي انهيءَ تي ڪا آفت آسمان مان پوءِ ٿي وڃي ميدان صاف. يا

۽ ان (تنهنجي باغ) تي آسمان کان ڪا آفت موڪلي، پوءِ ڦري صاف ميدان ٿي پوي. يا سندس پاڻي

يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيْعَ لَهٗ طَلَبًا ﴿٤١﴾ وَاُحِيْطَ بِثَمَرِهٖ فَاَصْبَحَ

ٿي وڃي پاڻي ان جو هيٺ پوءِ هرگز نہ سگهين تون ان کي ڳولي. ۽ پئجي وئي آفت ان جي ڦل تي پوءِ صبح سان

سُڪي وڃي پوءِ اُن کي ڪڏهن لهي نہ سگهين!. ۽ سندس ميوي کي ڇٽ ڪيو ويو پوءِ اُن (جي بڻائڻ) ۾ جيڪي خرچ ڪيو

يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلٰى مَآ اَنْفَقَ فِيْهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا وَيَقُوْلُ

ڦيٽي پيو پنهنجا هٿ انهيءَ تي جو خرچ ڪيائين ان ۾ ۽ اهو اونڌو پيو هئو پنهنجي ڇپرن تي ۽ چوي پيو

هئائين تنهن تي پنهنجا هٿ مليندو رهيو ۽ اهو (باغ) پنهنجن (بڻايل) ڇپرن سميت ڪريل هو ۽ چوندو رهيو تہ

يٰلَيْتَنِيْ لَمْ اُشْرِكْ بِرَبِّيْٓ اَحَدًا ﴿٤٢﴾ وَلَمْ تَكُنْ لَّهٗ فِئَةٌ يَّنْصُرُوْنَهٗ

هاءِ افسوس نہ شريڪ ڪريان ها پنهنجي رب سان ڪنهن کي. ۽ نہ هئو انکي ڪو جٿو جو مدد ڪن انهيءَ جي

افسوس آهي! پنهنجي پالڻهار سان ڪنهن کي شريڪ مقرر نہ ڪريان ها! (تہ ڇڱو هو). ۽ نکي اُن لاءِ ڪا جماعت هئي جو

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٣﴾ هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ ط

الله کان سواءِ ۽ نہ هئو ڪو بدلو وٺندڙ. اتي حڪومت الله سچي جي آهي.

الله کان سواءِ ڪيس مدد ڏئي ۽ نڪي (پاڻ) بدلي وٺڻ وارو هو. ان هنڌ سچي الله جي بادشاهي آهي. اُهو ثواب (ڏيڻ) ۾ ڀلو

هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾ ع وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ع ١٧

ان جو اجر ڀلو آهي ۽ ان جو بدلو ڀلو آهي. ۽ ٻڌاءِ انهنکي مثال دنيا جي حياتيءَ جو

۽ بدلي ڏيڻ ۾ (بہ) ڀلو آهي. ۽ (اي پيغمبرا) انهن کي دنيا جي حياتيءَ جو مثال بيان ڪر جا اُنهيءَ پاڻيءَ وانگر آهي،

كَمَآءٍ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَشِيْمًا

ان پاڻيءَ جهڙو آهي جنهن کي اسان لاٿو آسمان مان پوءِ گڏجن ٿا انهيءَ سان سلا ڌرتي جا پوءِ ٿي پون ٿا ذرا ذرا

جنهن کي آسمان کان وسايوسون پوءِ ان سان زمين جا سلا گهاٽا جميا، پوءِ ڦري ڀُريل ڪک ٿيا.

تَذْرُوْهُ الرِّيٰحُ ط وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾ اَلْمَالُ وَالْبَنُوْنَ

اڏارن ٿيون ان کي هوائون، ۽ الله آهي هر شيءِ تي قدرت وارو. ملڪيت ۽ پٽ

انهن کي وائون اڏايو. ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي. مال ۽ اولاد دنيا جي

زِيْنَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ج وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا

سينگار آهن دنيا جي حياتيءَ جو، ۽ رهندڙ نيڪيون بهتر آهن تنهنجي رب وٽ ثواب لاءِ

حياتي جو سينگار آهي، ۽ سدائين رهندڙ چڱايون تنهنجي پالڻهار وٽ ثواب ڪري ڀليون

وَّخَيْرٌ اَمَلًا ﴿٤٦﴾ وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْاَرْضَ بَارِزَةً لا وَّ

۽ بهتر آهن اميد لاءِ. ۽ جنهن ڏينهن هلائينداسون جبلن کي ۽ ڏسندين ڌرتيءَ کي کليل ۽

۽ اُميد ڪري چڱيون آهن. ۽ (ياد ڪر) جنهن ڏينهن جبلن کي هلائينداسون ۽ زمين کي صفا پٽي ڏسندين ۽

حَشَرْنٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ اَحَدًا ﴿٤٧﴾ ج وَعُرِضُوْا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا ط

گڏ ڪنداسون انهن کي پوءِ نہ ڇڏينداسون انهن مان ڪنهن کي. ۽ پيش ڪيا ويندا تنهنجي رب وٽ قطار ٻڌائي.

ماڻهن کي گڏ ڪنداسون، پوءِ منجهائن ڪنهن هڪ کي نہ ڇڏينداسون. ۽ (اُهي) تنهنجي پالڻهار وٽ صفون ڪري پيش ڪيا ويندا. (چونداسون)

لَقَدْ جِئْتُمُوْنَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍۭ ز بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَّجْعَلَ

توهان اچي ويا آهيو اسان وٽ جيئن پيدا ڪيوسون توهان کي پهرين ڀيري پر اوهين ڀائيندا هئا تہ اسان هرگز نہ ڪنداسون

تہ) جهڙي طرح اوهان کي پهرين ڀيرو پيدا ڪيو هوسون (تهڙيءَ طرح) اسان وٽ آيا آهيو بلڪ ڀائيندا هيو تہ اوهان جي لاءِ انجام (جو هنڌ) نہ ڪنداسون.

لَكُمْ مَّوْعِدًا ﴿٤٨﴾ وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا

توهان لاءِ ڪو انجام. ۽ رکيو ويندو دفتر پوءِ ڏسندين ڏوهارين کي ڊڄندڙن کان جيڪي

۽ اعمال نامو رکيو ويندو پوءِ جيڪي منجهس هوندو تنهن کان ڏوهارين کي ڊڄندڙ ڏسندين

فِيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّلَا
ان ۾ آهي ۽ چوندا هاءِ افسوس ڪهڙو آهي هي دفتر نہ ٿو ڇڏي ننڍي ڳالهہ ۽ نڪي
۽ چوندا تہ اسان لاءِ ارمان آهي! هن اعمال نامي کي ڇا ٿيو آهي جو نڪي ننڍي (گناهہ) کي ۽ نڪي وڏي کي
كَبِيْرَةً اِلَّآ اَحْصٰىهَا ۚ وَوَجَدُوْا مَا عَمِلُوْا حَاضِرًا ۭ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ
وڏي مگر ڳڻي ٿو انهي کي، ۽ ڏسندا جيڪي عمل ڪيائون سامهون، ۽ نہ ظلم ڪندو تنهنجو رب
ڳاڻاٽي کان سواءِ ڇڏيو اٿس. ۽ جيڪي ڪيائون سو حاضر لهندا. ۽ تنهنجو پالڻهار هڪڙي تي بہ ظلم نہ ڪندو.
اَحَدًا ﴿٤٩﴾ ع وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۭ
ع ٦/١٨
ڪنهن تي. ۽ جڏهن چيوسون ملائڪن کي تہ سجدو ڪريو آدم ڏانهن پوءِ سجدو ڪيائون مگر ابليس،
۽ جڏهن ملائڪن کي چيوسون تہ آدم کي سجدو ڪريو، تڏهن ابليس کان سواءِ ٻين سجدو ڪيو. اهو جنن مان
كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖ ۭ اَفَتَتَّخِذُوْنَهٗ وَذُرِّيَّتَهٗٓ اَوْلِيَاۗءَ
اهو هئو جنن مان پوءِ نڪري ويو الله جي حڪم کان، ڇا پوءِ توهان وٺو ٿا انکي ۽ انجي اولاد کي دوست ڪري
هو. پوءِ پنهنجي پالڻهار جي حڪم جي نافرماني ڪيائين. پوءِ اوهين کيس ۽ سندس اولاد کي مون کان سواءِ
مِنْ دُوْنِيْ وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ ۭ بِئْسَ لِلظّٰلِمِيْنَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ مَآ اَشْهَدْتُّهُمْ
مون کان سواءِ ۽ اهي آهن توهانجا دشمن، بڇڙو آهي ظالمن لاءِ بدلو. مون نہ ڏيکاريو هئو انهن کي
ڇو دوست وٺندا آهيو؟ حالانڪ اهي اوهان جا ويري آهن. (شيطان) ظالمن لاءِ بڇڙو بدلو آهي. نڪي
خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ ۠ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ
پيدا ڪرڻ آسمانن ۽ زمين جو ۽ نہ پيدا ڪرڻ سندن نفسن جو، ۽ ناهيان آءٌ وٺندڙ
آسمانن ۽ زمين جي بڻائڻ مهل انهن (شيطانن ۽ سندس اولاد) کي حاضر ڪيو هوم ۽ نڪي کين پيدا ڪرڻ مهل ۽ نڪي آءٌ
الْمُضِلِّيْنَ عَضُدًا ﴿٥١﴾ وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَاۗءِيَ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ
گمراهن کي مددگار ڪري. ۽ جنهن ڏينهن فرمائيندو سڏيو منهنجي شريڪن کي جن کي توهان ڀائيندا هئا
گمراهن کي ٻانهن ٻيلي وٺندڙ آهيان. ۽ جنهن ڏينهن الله چوندو تہ (اي مشرڪو!) اوهين انهن کي سڏيو جن کي منهنجا شريڪ ڄاڻندا هيو.
فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَّوْبِقًا ﴿٥٢﴾ وَرَاَ الْمُجْرِمُوْنَ
پوءِ اهي سڏيندا انهن کي تہ اهي جواب نہ ڏيندا انهنکي ۽ ڪنداسون انهن جي وچ ۾ هلاڪت جي جگهہ. ۽ ڏسندا ڏوهاري
پوءِ انهن کي سڏيندا، پوءِ اهي کين ورندي نہ ڏيندا ۽ سندن وچ ۾ هلاڪت جو هنڌ ڪنداسون. ۽ ڏوهاري باهہ کي
النَّارَ فَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ مُّوَاقِعُوْهَا وَلَمْ يَجِدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾ ع وَلَقَدْ
ع ٧/١٩
باهہ کي پوءِ ڀائيندا تہ کين پوڻو آهي ان ۾ ۽ نہ لهندا ان کان موٽڻ جي واهہ. ۽ بيشڪ
ڏسندا پوءِ (پڪ) ڀانئيندا تہ اهي ان ۾ (اجهو) ڪِرندا ۽ ڪانئس ڪا موٽڻ جي واهہ نہ لهندا. ۽ بيشڪ

صَرَّفْنَا فِیْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍؕ وَ كَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرَ

دهرايوسي هن قرآن ۾ ماڻهن لاءِ هر مثال، ۽ آهي انسان سڀ کنهن

هن قرآن ۾ هر طرح جا مثال ماڻهن لاءِ بيان ڪياسون. ۽ انسان هر شيءِ کان وڌيڪ

شَیْءٍ جَدَلًا ۝۵۴ وَ مَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ یُّؤْمِنُوْۤا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰی وَ یَسْتَغْفِرُوْا

کان وڌيڪ جهڳڙالو. ۽ نه روڪيو ماڻهن کي جو ايمان آڻين جڏهن آئي انهن وٽ هدايت ۽ گناهه بخشائين

جهڳڙالو آهي. ۽ ماڻهن وٽ جڏهن هدايت آئي تڏهن کين ايمان آڻڻ ۽ پنهنجي پالڻهار کان بخشش گهرڻ کان.

رَبَّهُمْ اِلَّاۤ اَنْ تَاْتِیَهُمْ سُنَّةُ الْاَوَّلِیْنَ اَوْ یَاْتِیَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝۵۵

پنهنجي رب کان مگر هن ڳالهه ته اچي انهن وٽ طرح اڳين جي يا اچي انهن وٽ عذاب سامهون.

هن ڌاران ڪنهن نه جهليو جو اڳين جي رسم (جهڙي پاڙ پٽ سزا) وٽن اچي يا وٽن سامهون عذاب پهچي.

وَ مَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِیْنَ اِلَّا مُبَشِّرِیْنَ وَ مُنْذِرِیْنَۚ وَ یُجَادِلُ

۽ نه ٿا موڪليون رسولن کي مگر خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري، ۽ جهڳڙو ڪن ٿا

۽ پيغمبرن کي رڳو خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري موڪليون ٿا. ۽ ڪافر ڪوڙو جهڳڙو هن لاءِ ڪندا آهن

الَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِالْبَاطِلِ لِیُدْحِضُوْا بِهِ الْحَقَّ وَ اتَّخَذُوْۤا اٰیٰتِیْ وَ مَاۤ اُنْذِرُوْا

ڪافر ڪوڙ تي جئن ترڪائن انهي سان حق کي ۽ ورتائون منهنجي آيتن کي ۽ انهن جي ڊيڄارڻ کي

ته ان سان سچ کي ٿيڙين، ۽ منهنجين نشانين کي ۽ جنهن سان ڊيڄاريا ويا تنهن کي يوڳ ڪري ورتائون.

هُزُوًا ۝۵۶ وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰیٰتِ رَبِّهٖ فَاَعْرَضَ عَنْهَا وَ نَسِیَ

مسخري ڪري، ۽ ڪير وڌيڪ ظالم آهي انهيءَ کان جنهن کي سمجهائجن آيتون سندس رب جون پوءِ منهن موڙي انهن کان ۽ وساري ڇڏي

۽ اُن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي، جنهن کي سندن پالڻهار جي نشانين سان نصيحت ڏني وڃي ته اُن کان منهن موڙي ۽

مَا قَدَّمَتْ یَدٰهُؕ اِنَّا جَعَلْنَا عَلٰی قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ یَّفْقَهُوْهُ وَ فِیْۤ

جيڪي موڪليو انهنجي هٿن، بيشڪ اسان ڪياسون انهن جي دلين تي پردا ان جي سمجهڻ کان ۽ سندن

جيڪي سندس هٿن اڳي ڪري موڪليو سو وساري؟ اسان ان جي سمجهڻ کان سندن دلين تي پردا ڪيا ۽

اٰذَانِهِمْ وَقْرًاؕ وَ اِنْ تَدْعُهُمْ اِلَی الْهُدٰی فَلَنْ یَّهْتَدُوْۤا اِذًا اَبَدًا ۝۵۷

ڪنن ۾ ٻوڙاڻ، ۽ جيڪڏهن سڏيندين انهن کي هدايت ڏانهن ته هرگز نه ايندا هدايت تي انهيءَ وقت ڪڏهين به.

سندن ڪنن ۾ گهرائي (وڏي سوڻ)، ۽ جيڪڏهن تون کين هدايت ڏانهن سڏين ته ان وقت سڌو رستو ڪڏهن به نه لهندا.

وَ رَبُّكَ الْغَفُوْرُ ذُو الرَّحْمَةِؕ لَوْ یُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوْا لَعَجَّلَ لَهُمُ

۽ تنهنجو رب بخشڻهار ٻاجهارو آهي، جيڪڏهن وٺ ڪري انهن کي سندن ڪئي تي ته جلد موڪلي ها

۽ تنهنجو رب بخشڻهار ٻاجهارو آهي، جيڪڏهن کين سندن ڪئي سببان پڪڙي ها ته انهن لاءِ عذاب تکو

الْعَذَابَ ؕ بَلْ لَّهُمْ مَّوْعِدٌ لَّنْ يَّجِدُوْا مِنْ دُوْنِهٖ مَوْئِلًا ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ

عذاب. پر انهن لاءِ وقت رکيل آهي هرگز نہ لهندا ان کان پريان چوٽڪارو. ۽ اهي

موڪلي ها! (نہ!) بلڪ انهن لاءِ انجام ٿيل آهي جو ان کان سواءِ ڪا واهہ نہ لهندا. ۽ اهي ڳوٺ آهن جو انهن کي

الْقُرٰۤى اَهْلَكْنٰهُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَّوْعِدًا ﴿٥٩﴾ ع وَاِذْ قَالَ

ڳوٺ هلاڪ ڪيوسون انهن کي جڏهن ظالم ٿيا ۽ ڪيوسون انهن جي هلاڪت لاءِ وقت مقرر. ۽ جڏهن چيو

(تڏهن) ناس ڪيوسون جڏهن ظلم ڪيائون ۽ انهن جي ناس ڪرڻ لاءِ (هڪ) انجام مقرر ڪيوسون. ۽ (ياد ڪر)

ع ٨

مُوْسٰى لِفَتٰىهُ لَاۤ اَبْرَحُ حَتّٰۤى اَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ اَوْ اَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

موسيٰ پنهنجي همراهہ کي تہ نہ رهندس جيستائين پهچان ٻن دريائن جي ميلاپ تي يا هلندو رهان ڪو زمانو.

جڏهن موسيٰ پنهنجي سنگتيءَ کي چيو تہ سدائين ٻيو پنڌ ڪندس جيستائين ٻن دريائن جي گڏ ٿيڻ جي هنڌ پهچندس يا گهڻو وقت ٻيو هلندس.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوْتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِي الْبَحْرِ

پوءِ جڏهن پهتا ٻنهي جي ميلاپ تي تہ وساريائون پنهنجي مڇي پوءِ ورتو انهيءَ پنهنجو رستو درياءَ ۾

پوءِ جنهن مهل ٻن دريائن جي گڏ ٿيڻ جي هنڌ کي پهتا (تنهن مهل) پنهنجي مڇي وساريائون جنهن پنهنجي واٽ درياءَ ۾ سرنگھ جيان ورتي.

سَرَبًا ﴿٦١﴾ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتٰىهُ اٰتِنَا غَدَآءَنَا ۫ لَقَدْ لَقِيْنَا مِنْ سَفَرِنَا

سرنگھ ناهي. پوءِ جڏهن اڳتي هليا چيائين پنهنجي همراهہ کي آڻ اسان وٽ ڪاڌو اسان جو اسان ڏٺي آهي پنهنجي هن سفر

پوءِ جڏهن اڳتي هليا (تڏهن موسيٰ) پنهنجي سنگتيءَ کي چيو تہ، اسان کي پنهنجو منجهند وارو ڪاڌو ڏي! بيشڪ اسان جي هن

هٰذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾ قَالَ اَرَءَيْتَ اِذْ اَوَيْنَاۤ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّيْ نَسِيْتُ الْحُوْتَ ۫

۾ تڪاوٽ. چيائين ڇا توُن نہ ڏٺو جڏهن ويناهئاسون پٿر وٽ تہ مون وساري هئي مڇي

مسافريءَ ۾ اسان کي ٿڪ پهتو آهي. چيائين تہ، (نہ) ڏٺيءَ ڇا جڏهن ٻهڻ وٽ ترسيا هئاسون تڏهن مون (اتي) مڇي وساري

وَمَاۤ اَنْسٰىنِيْهُ اِلَّا الشَّيْطٰنُ اَنْ اَذْكُرَهٗ ۚ وَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِي الْبَحْرِ ۖۗ

۽ نہ ويسر ڪرائي مونکان اها مگر شيطان جو ڳالهہ ڪريان ان جي ورتائين دڳ پنهنجو درياءَ ۾

۽ ان جي يادگيري مون کان شيطان کان سواءِ ٻئي ڪنهن نہ وسارائي، ۽ پنهنجي واٽ درياءَ ۾ عجب طرح سان ورتائين.

عَجَبًا ﴿٦٣﴾ قَالَ ذٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ ۖ فَارْتَدَّا عَلٰۤى اٰثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾ لا

عجيب نموني. فرمايائين اهوئي آهي جنهن جي ڳولا پيا ڪريون پوءِ موٽيا ٻئي پنهنجن رندن تي جاچيندي.

(موسيٰ) چيو تہ، اهو هنڌ اهو آهي جنهن کي اسين ڳوليون ٿا پوءِ هو پنهنجي پوئين پيرين ڳوليندا موٽيا.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَاۤ اٰتَيْنٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّا

پوءِ لڌائون هڪ ماڻهو اسان جي ٻانهن مان جنهن کي ڏني هئي سون رحمت پنهنجي طرفان ۽ سيکاريو هئوسون انکي پنهنجو

پوءِ منهنجن ٻانهن مان هڪ ٻانهو لڌائون جنهن کي پاڻ وٽان رحمت ڏني هئي سون ۽ پاڻ وٽان کيس علم سيکاريو

عِلْمًا ﴿٦٥﴾ قَالَ لَهٗ مُوْسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ

علم. چيو انکي موسيٰ ڇا هلان آءٌ توسان هن لاءِ تہ سيکارين مونکي انهيءَ مان جيڪو سيکاريو ويو

هوسون. موسيٰ ان کي چيو تہ. جي آءٌ تنهنجي سنگت ڪريان تہ جيڪا توکي سڌي واٽ سيکاري وئي آهي، تنهن مان مون کي

رُشْدًا ﴿٦٦﴾ قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا

توکي علم. چيائين تون هرگز نہ ڪري سگهندين مون سان گڏ صبر. ۽ ڪيئن صبر ڪندين اهڙي شيءِ تي جو

بہ سيکارين. (خضر) چيو تہ. تون مون سان صبر ڪري نہ سگهندين. ۽ جنهن جي توکي خبر ئي نہ آهي تنهن تي تون

لَمْ تُحِطْ بِهٖ خُبْرًا ﴿٦٨﴾ قَالَ سَتَجِدُنِيْٓ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ صَابِرًا وَّلَآ اَعْصِيْ

ناهي تنهنجي وس ان کي سمجهڻ. چيائين تون لهندين مونکي جيڪڏهن گهريو الله صبروارو ۽ نہ برخلافي ڪندم

ڪئي صبر ڪندين؟. (موسيٰ) چيو تہ. جي الله گهريو تہ مون کي صبر ڪندڙ لهندين ۽ آءٌ تنهنجي ڪنهن حڪم جي نافرماني نہ

لَكَ اَمْرًا ﴿٦٩﴾ قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَنِيْ فَلَا تَسْـَٔلْنِيْ عَنْ شَيْءٍ حَتّٰٓى اُحْدِثَ

تنهنجي حڪم جي. چيائين جيڪڏهن هلين تو مون سان تہ نہ پڇا ڪجانءِ ڪنهن شيءِ جي جيسين آءٌ پڌايان

ڪندس. (خضر) چيو تہ. جيڪڏهن منهنجي سنگت ڪرين تہ (ايستائين) مون کان ڪنهن ڳالهہ بابت نہ پڇج جيستائين (آءٌ) پاڻ

لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾ ع فَانْطَلَقَا وقفة حَتّٰٓى اِذَا رَكِبَا فِي السَّفِيْنَةِ خَرَقَهَا ط قَالَ ع ۹ / ۲۱

توکي ان جو بيان. پوءِ روانا ٿيا. آخر جڏهن چڙهيا ٻيڙيءَ ۾ تہ ڀڳائين ان کي، چيائين

تو سان ان جو بيان (نہ) ڪريان. پوءِ ٻئي (اٿي) هليا. تان جو جڏهن ٻيڙيءَ ۾ چڙهيا تڏهن (خضر) ان کي سوراخ ڪيو. (موسيٰ)

اَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَا ج لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا اِمْرًا ﴿٧١﴾ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ

تو ڀڳو انهيءَ کي جيئن ٻوڙين ان جي سواري کي. البت تو ڪيو آهي ڪم اڻنگو. چيائين ڇا مون نہ چيو هئو

چيو تہ تو ان کي انهيءَ لاءِ سوراخ ڪيو ڇا تہ ٻيڙيءَ وارن کي ٻوڙين؟ بيشڪ تو اڻنگو ڪم ڪيو. (خضر) چيو تہ. توکي نہ

اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾ قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِيْ بِمَا نَسِيْتُ وَ

تہ تون نہ ڪري سگهندين مون سان گڏ صبر. چيائين نہ وٺ ڪر مونکي منهنجي ويسرتي ۽

چيو هوم، ڇا تہ تون مون سان صبر ڪري نہ سگهندين. (موسيٰ) چيو تہ. جيڪي مون وساريو تنهن سببان مون کي نہ پڪڙ ۽

لَا تُرْهِقْنِيْ مِنْ اَمْرِيْ عُسْرًا ﴿٧٣﴾ فَانْطَلَقَا وقفة حَتّٰٓى اِذَا لَقِيَا غُلٰمًا فَقَتَلَهٗ لا

نہ پهچاءِ مونکي منهنجي ڪم ۾ سختي. پوءِ ٻئي هليا. تان جو جڏهن مليا هڪ ڇوڪر سان تہ ماري وڌائين انکي،

منهنجي ڪم ۾ مون تي سختي نہ وجهہ. پوءِ ٻئي هليا، تان جو جڏهن هڪ ڇوڪر کي مليا، تڏهن (خضر) ان کي ڪُٺو.

قَالَ اَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةًۢ بِغَيْرِ نَفْسٍ ط لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُّكْرًا ﴿٧٤﴾

چيائين ڇا تو ماريو هڪ ماڻهو بي ڏوهہ کي بنا عوض، بيشڪ تو ڪيو ڪم خراب.

(موسيٰ) چيو تہ. قصاص ڌاران بيگناهہ جان کي ڇو ڪُٺئي؟ بيشڪ تو خراب ڪم ڪيو.

